

DRAUGAS

PERIODICALS
September 30,
Vol. LXXXVII

90th ANNIVERSARY

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE DAILY
KETVIRTADIENIS - THURSDAY, RUGSĖJO - SEPTEMBER 30, 1999

NEWSPAPER - DO NOT DELAY - Date Mailed 09/29/99

UŽSIENIO LIETUVIŲ DIENRAŠTIS

4545 WEST 63rd STREET • CHICAGO, ILLINOIS 60629

TEL: 773-585-9500 • FAX: 773-585-8284 • DRAUGAS@EARTHLINK.NET

90-IEJI METAI

Nr.190
Kaina 50 c.

Vokietijos kancleris į Vilnių atvyks su gera žinia

Vilnius, rugsėjo 29 d. (BNS) — Vokietijos kancleris Gerhard Schroeder lapkritį atvyks į Lietuvą su vizitu, kurį Vilnius iš anksto vadina „istoriniu“ ir tikisi išgirsti gerą žinią apie savo narystės Europos Sąjungoje perspektyvas.

Didžiausios Europos valstybės vadovas, kaip planuojama, atvyks į Vilnių lapkričio 12 dieną pirmą kartą dvišalių santykių istorijoje. Tačiau Lietuvoje manoma, kad vizito reikšmė anaipol nebus vien ta, kad jis pirmasis, nes jo datos pasirinkimas siejamas su gruodį įvyksiančiu ES valstybių vadovų susitikimu, kuriame Lietuva tikisi gauti pakvietimą pradėti aktyvias narystės derybas.

„Netikiu, kad Vokietijos lyderis tokiu metu atvažiuotų su bloga žinia“, sakė įtakingas Europos komiteto prie Lietuvos vyriausybės pareigūnas. Tokiam optimizmui pritaria Užsienio reikalų ministerijos departamento direktorius Rytis Martikonis. „Mes esame tikri, kad per kanclerio vizitą turėsime progą apsvaistyti viltį skatinančius dalykus ir bendrus ateities planus“, sakė diplomatas.

Todėl, pasak Vilniaus diplo-

matų, Vokietijos kanclerio vizitas yra „ilgai lauktas ir išskirtinės svarbos“.

Pasak Lietuvos „eurodiplomato“, ES sostinėse tvirtėja nuostatos „nestabdyti antrojo traukinio“, t.y., pakviesti derybų kandidatus, taip pat ir Lietuvą, kurios prieš dvejus metus nepateko į pirmą kandidatų grupę. „Tačiau panašu, kad iki pat Helsinkio susitikimo pabaigos išliks zaidimo elementas ir paskutinės minutės sprendimų galimybė“, mano Europos komiteto pareigūnas.

Vis dėlto Lietuva mano kruopščiai atlikusi „namų darbus“, kad gautų palankų narystės perspektyvų įvertinimą Europos Komisijos išvadose, kurios bus paskelbtos spalio viduryje, ir būtų pakviesta pradėti derybas per Helsinkio susitikimą.

Lietuvos viltis grindžiama, be kita ko, ir vyriausybės patvirtintu Ignalinos atominės elektrinės uždarymo planu. Seimas Nacionalinės energetikos strategiją, numatančią IAE pirmojo bloko uždarymą iki 2005 metų, turėtų spėti priimti iki to meto, kad tai atspindėtų Europos Komisijos išvadose apie kandidatų pasirėmimą.

Nuteistasis Seimo narys susilaukė daugiau užtarėjų

Vilnius, rugsėjo 29 d. (BNS) — Kaip trečiadienį spaudos konferencijoje pranešė Seimo narys, Krikščionių demokratų sąjungos (KDS) vadovas Kazys Bobelis, nuteistasis parlamentaras Audrius Butkevičius paprašė, kad KDS tarpininkautų jo malonės prašymui prezidento Valdo Adamkaus vadovaujama Malonės komisijai.

Anot K. Bobelio, KDS mano, kad asmenys, kurie nėra višiomenei pavojingi, nebūtų laikomi kalėjime. Jis pabrėžė, kad A. Butkevičius jau atliko dalį jam skirtą bausmės laiką.

Paklaustas, ar įsivaizduoja, kad A. Butkevičius grįš į Seimą dar per šią kadenciją, K. Bobelis teigė, kad „taip priklausys tik nuo prezidento“.

K. Bobelis teigė, kad KDS tarpininkautų humanizmo sumetimais ir ne vienas sąjungos narys nepalaiko su A. Butkevičiumi „jokių asmeninių ar socialinių ryšių“.

K. Bobelis priminė, kad malonė buvo paskelbta ir žymiai didesnę ekonominę žalą padariusiems buvusiems diplomatai Aidui Puklevičiui, publicistui Sauliui Stomai, panaikintas nuosprendis ir iš naujo bus nagrinėjama buvusio kunigo Ričardo Jakučio byla, o kai kurie „bankininkai ir imonių vadovai prieš teismą net ir nesėdi kalėjime“.

Seimo vicepirmininko Arvydo Vidžio nuomone, A. Butkevičius, kaip ir bet kuris Lietuvos pilietis, turi teisę kreiptis į Malonės komisiją, prašydamas sušvelninti bausmę ar paleisti į laisvę. Tačiau apskritai A. Vidžionas dar kartą neigiamai įvertino visą A. Butkevičiaus istoriją. „Jo veikla, jo žingsniai, jo teisinė gynyba buvo didžiulis nuostolis Lietuvos politinei sistemai ir partijoms“, sakė Seimo vicepirmininkas.

Pernai lapkritį A. Butke-

vičius buvo nuteistas 5,5 metų kalėti už pasikėsinimą sukurti stambiu mastu ir tapo pirmuoju atkurtos Lietuvos valstybės „nuteistu parlamentaru. A. Butkevičius savo kalte neigia ir tvirtina tapęs politinio samoklos auka.

Birželį Seime balsuojant dėl A. Butkevičiaus parlamentaro įgaliojimo atėmimo, apkaltai pritrūko 15 Seimo narių balsų.

Nereikia skubėti pripažinti Karaliaučiaus Rusijos dalimi

Vilnius, rugsėjo 29 d. (BNS) — Parlamentaras Kazys Bobelis ragina Seimą neskubėti tvirtinti sienos su Rusija sutarties, nes tai „de jure“ pripažintų Karaliaučiaus sritį Rusijai ir atimtų iš Lietuvos teisę dalyvauti sprendžiant šios teritorijos likimą.

„Aš nežinau nė vienos Europos valstybės, kuri būtų pripažinusi de jure Karaliaučiaus kraštą Rusijai“, trečiadienį spaudos konferencijoje teigė K. Bobelis.

Jis pabrėžė, kad jo paties vadovaujama ir Seime atstovaujama Krikščionių demokratų sąjunga kategoriškai prieštarauja skubotam sutarties su Rusija tvirtinimui.

Anot K. Bobelio, skubėjimas gali pakenkti Lietuvos siekiams, susijusiems su Karaliaučiaus sritimi. Parlamentaro teigimu, sutarties patvirtinimas atimtų iš Lietuvos teisę dalyvauti tarptautinėje konferencijoje, kai bus sprendžiamas šios srities likimas.

Kaip žinoma, 1945 metų Potsdamo konferencijoje buvęs Kionigsbergo kraštas buvo 50-čiai metų perduotas SSRS administravimui iki naujos konferencijos, kuri iki šiol neįvyko.

K. Bobelio teigimu, patvirtinimą skubina Užsienio reikalų ministerijos vadovai,

Rugsėjo 29 dieną Vilniuje buvo įamžintas istorinis momentas — paklota pirmoji granito plokštė sostinės Katedros aikštėje. Daugybės diskusijų ir priešingų nuomonių sulaukusi aikštės pertvarka pagaliau eina į pabaigą. Si tvirta danga, specialistų teigimu, išlaikys per 100 metų. Jeigu iš Kinijos laiku bus atgabenta likusi granito siunta, aikštė žadama pertvarkyti iki Kaledų.

Nuotr.: Vilniaus miesto meras Juozas Imbrasas (dešinėje) paklojo pirmąją atnaujinamos Katedros aikštės granito plokštę.

Moterys konservatorės — už tikybos dėstymą mokyklose

Vilnius, rugsėjo 29 d. (BNS) — Moterys konservatorės atsiribojo nuo savo buvusios vadovės parlamentarės Nijolės Ozelytės viešų pareiškimų, kad vidurinėse mokyklose nereikia dėstyti tikybos.

„Motery konservatorių sąjunga remia tikybos dėstymą mokyklose. Tikėjimas yra viena iš pagrindinių tautos vertybių, ugdančių vaikų ir jaunimo dorovę, artimo meilę“, sakoma sąjungos pareiškimė. Jame pažymima, kad N. Ozelytės pasisakymas per valstybinį radiją dėl tikybos dėstymo mokyklose tėra jos asmeninė nuomonė.

Praėjusią savaitę Lietuvos radijo laidoje N. Ozelytė teigė, kad tikyba bendrojo lavinimo

mokyklose neturėtų būti dėstoma.

Rugsėjo viduryje N. Ozelytė atsisakė iš Moterų konservatorių sąjungos valdybos pirmininkės pareigų ir Lietuvos konservatorių partijos valdybos narių po to, kai Seimo

konservatorių frakcijos Etikos komisija nepritarė jos žeminančiam požiūriui į Seimą bei jos leksiką, aptariant politikų ir žiniasklaidos santykius. N. Ozelytė rugpjūčio pabaigoje, nesirinkdama žodžių, per televiziją išsinešė žurnalistus, atskleidusius parlamentarų priviatią kelionę tarnybiniiais automobiliais į Ispaniją.

Lietuva grįžta į antrąją laiko juostą

Vilnius, rugsėjo 29 d. (BNS) — Nuo spalio 31 dienos Lietuva grįš į II laiko juostą, trečiadienį nusprendė ministrų kabinetas.

Lietuvoje atkuriant II juostos laiką, laikrodžių rodyklės spalio 31 dieną nebus pasukamos pirmyn, ir iš dabartinio I juostos vasaros laiko Lietuva

automatiškai pereis į II juostos žiemos laiką.

Laiko juostos keitimui vyriausybės posėdyje prieštaravo krašto apsaugos ministras Česlovas Stankevičius. Jo teigimu, kai kurie mokslininkai randa rimtų argumentų, kodėl Lietuvai netinka II juostos laikas. „Lietuva nuo XIX amžiaus gyveno pagal Vidurio, o ne pagal Rytų Europos laiką“, sakė ministras posėdyje. Jis kaip kompromisą siūlė nuspręsti nekaitaloti vasaros ir žiemos laiko.

Tačiau premjero patarėja Rūta Vanaigaitė atremė ministro teiginį dėl XIX amžiaus Lietuvos. „Nelabai daug tada laikrodžių buvo, todėl nelabai daug kas žinojo, kokių laikų gyvenama. Keturi penktadaliai gyventojų dirbo žemės ūkyje“, sakė premjero patarėja.

Vasaros ir žiemos laiko kaitaliojimą, pasak R. Vanaigaitės, reikėtų derinti ne tik su Ektija ir Latvija, bet ir su Europos Sąjunga.

Kaip ir dabar, valstybės valdymo institucijų darbas prasidės 8 valanda.

I juostos laikas, kuriuo gyvena daugelis didžiųjų Vakarų ir Vidurio Europos valstybių, Lietuvoje buvo įvestas vyriausybės sprendimu nuo 1998 metų kovo 29 dienos. I juostos laikas Lietuvos višiomeneje buvo sutiktas gana nepalankiai. Apklauskos rodo, kad daugelis Lietuvos gyventojų norėtų gyventi pagal II juostos laiką.

* Lietuvos krašto apsaugos ministro įsakymu rugsėjo 29 d. pulkininkas Jonas Gečas, neseniai išrinktas Lietuvos šaulių sąjungos vadu, atšaukiamas iš Lietuvos gynybos atašė Danijos Karalystėje pareigų.

Tėvynėje pasižvalgius...

* Vyriausybė ketina šiek tiek pažaboti signatarų „apetitą“ lengvatine tvarka skiriamais vertingais žemės sklypams. Projektas numato, jog 1990 metų Kovo 11-sios akto signatarams nauji sklypai gali būti skirti tik tuo atveju, jei jie žemes sklypų lengvatinėmis sąlygomis nebuvo įsigiję anksčiau. Tokio pakeitimo prireikė paaiškinus, jog kai kurie signatarai, lengvatinėmis sąlygomis gavę sklypą, kandidatuoja į dar vieną. Lengvatines sąlygas šiuo atveju reiškia, kad rinktiniai sklypai įsigijami ne rinkos, o valdžios nustatyta mažesne kaina.

* Vyriausybė žengė „skubotą ir nepateisinamą“ žingsnį, pristatiusi Europos Komisijai Nacionalinės energetikos strategijos projektą, prieš tai nesuderinusi jo su Seimu, teigė Seimo narys liberalas Alvydas Medalinskas. Jis sakė, kad jeigu Seimas priimtų patobulintą energetikos strategiją, Lietuva prarastų derybų su Europos Sąjunga pagrindą ir pripažintų įpareigojimą 1994 m. susitarimą su Europos rekonstrukcijos ir plėtros banku. A. Medalinskas teigė, kad įsipareigojimai uždaryti IAE negali lemti Lietuvos pakvietimo arba nepakvietimo pradėti intensyvias derybas su Europos Sąjunga.

* Lietuvos pasienio kontrolės punktai atsisako sieną kertančių automobilių registracijos knygų ir pereina prie kompiuterinės apskaitos. Vyriausias pasienio policijos komisaras Algimantas Songaila įsakė punktuose, kur veikia kompiuterinė įranga, automobilių priemonių registraciją ir asmenų patikrinimą vykdyti tik naudojant kompiuterius ir nepildyti apskaitos knygų. Atsisakius apskaitos knygų, vieno automobilio ir važiuojančių juo asmenų duomenų patikrinimas ir duomenų įvedimas į kompiuterį trunka apie 3 minutes.

* Lietuvoje šiemet kilo 1,011 miško gaisrų, ugnies apimtas plotas siekė 330 hektarų plotą. Gaisrų padaryti nuostoliai siekia per 270,000 litų.

* Policijos departamentu duomenimis, per ginklų legalizavimo laikotarpį vien į policijos komisariatų buvo atnešti 1,196 šaunamieji ginklai. Ginklų gyventojai dar galėjo atiduoti kariuomenei ir šauliams. Pasak Policijos departamento pareigūnų, neatsižvelgiant į gyventojų skaičių konkrečiame regione, pirmavo Kauno miestas. Anot pareigūnų, artėjant ginklų legalizavimo pabaigai, ginklų buvo gaminama vis daugiau. Paskutinėmis dienomis prie policijos komisariatų stovėjo eilės žmonių, atnešusių ginklus. Lietuvos gyventojai ginklus atiduoti galėjo iki rugsėjo 23 dienos.

* Pirmadienį Vilniuje pasirašytas Lietuvos generalinės prokuratūros ir Italijos valstybinės kovos su mafija direkcijos susitarimas bendradarbiauti kovojant su organizuotu nusikalstamumu. Dokumentą pasirašė Lietuvoje viešintis Italijos valstybės prokuroras kovai su mafija Piero Luigio Vigna ir Lietuvos generalinis prokuroras Kazys Pednyčia.

* Lietuvos prezidento iš darbo atleistas Vilniaus apygardos teisejas Artūras Motiejūnas bylinesis su prezidentu dėl nepagrįsto atleidimo. Aukščiausiojo teismo civilinių bylų skyriaus išplėstinė teisėjų kolegija nusprendė, kad tokį darbo ginčą teismai gali nagrinėti. Teisėjo bylinėjimasis su prezidentu dėl atleidimo iš darbo neturi atitikmens Lietuvos istorijoje. Be to, valstybės vadovų — nei Algirdo Brazauskos, nei Valdo Adamkaus — niekas iki šiol nebuvo padavęs į teismą. A. Motiejūnas už teisėjo vardą žeminantį elgesį iš teisėjo pareigų buvo atleistas pernai liepos 28 d.

* Seimo Biudžeto ir finansų komiteto pirmininkės pavaduotojas Kęstutis Glaveckas mano, kad rengiamos sutartys su „Williams“ nebus pasirašytos. Komentuodamas spaudos pranešimus, kad dabartinė Lietuvos vyriausybė, vykdydama ankstesniosios prisiimtų įsipareigojimus, rengiasi „Williams“ kompensuoti 1,488 mlrd. litų „Mazeikių naftos“ apyvartinio kapitalo trūkumą, K. Glaveckas teigė, kad „tai šiuo metu ne realu“. Jo nuomone, taip būtų sugriauta visa skolinimasis politika, o Lietuvoje priverstinai „pasikartotų Rusijos variantas“.

* Seimo narys buvęs premjeras Gediminas Vagnorius siūlo nemazinti biudžetinių lėšų, skirtų Busto plėtros programai finansuoti. Šių metų tikslinamajame valstybės biudžete jis ragina palikti anksčiau jame šiam tikslui numatytus 11,4 mln. Lt. G. Vagnorius primena, jog dar praėjusių metų pabaigoje vyriausybė patvirtino Busto plėtros programą. Pasak jo, ji buvo paremta nauja valstybės ir kreditų bei garantijų sistema, palūkanų ar dalies kreditų lėšomis, tam tikslui įkurti ir valstybinio Busto pašalų draudimo bendrovė.

* Vyriausybė nutarė suteikti „Mazeikių naftai“ dar vieną — 50 mln. dolerių paskolą. Rugsėjo pradžioje buvo nutarta paskolinti 25 mln. dol. Paskolos lėšomis bus baigta Būtingės naftos terminalo statyba bei pradėta Mazeikių naftos perdirbimo gamyklos pertvarka. Pasak „Mazeikių naftos“ ekonomikos ir finansų direktorės Vitos Petrošienės, Būtingės terminalui baigti truktų 52 mln. dol., o likę 23 mln. dol. bus panaudoti gamyklos rekonstrukcijai projektuoti bei įrenginiams pirkti.

* Atimti ar kitaip valstybės naudai perduoti tabako gaminių bus sudėginami. Cigaretės bus deginamos „Akmenės cemento“ bei „Palemono keramikos“ gamyklose. Valstybine mokesčių inspekcija turi daugiau kaip 3 mln., o Muitinės departamentas — beveik 200,000 pakelių tabako gaminių. Naikinimo procedūra bus panaši kaip ir naikinant alkoholi — dalyvaus komisija, bus surašomas aktas.

KALENDORIUS

Rugsėjo 30 d.: Šv. Jeronimas, Bytaute, Gudrė, Sofija (Zofija), Zymantas

Spalio 1 d.: Šv. Teresė Kūdikių, Jezaus, Benigna, Emanuelis, Joninė, Mantas, Mintė, Regimantas, Remigijus

LIETUVIŲ TELKINIAI PRISIMINTINA SUKAKTIS

Kiekviena tauta istorijos laikotarpyje išgyvena eilę įvykių: laimingų, džiaugsmingų, skaudžių ir net tragiškų. Svarbesni įvykiai prisimenami, organizuojant viešus minėjimus su įvairiomis programomis, paskaitomis bei vaišėmis. Vienas gana reikšmingas įvykis, kuris dar gyvas daugelio iš mūsų atmintyje, yra pasitraukimas iš tėvynės ir vėliau ilgas kelias iki pastovaus apsigyvenimo Vakarų demokratinės šalyse. Štai Vokietijoje praleistas gyvenimas stovyklose, kur buvome paženklinoti DP vardu arba, kaip sakydavome „Dievo paukščiais“. Iš čia pasklidome po visus kontinentus ir šiandien tas „tautų kilnojimosi“ laikotarpis beveik užmirštas. Tačiau jį verta prisiminti, nes tai buvo lemtingas mūsų gyvenimo momentas. Ir štai kas į Clevelandą prisiminė, o gi jaunesnės kartos atstovai, kurie tuo laiku dar buvo mokyklinio amžiaus ar jaunesni. Taigi prisiminus tą mūsų lemtingą įvykį, šių metų rugpjūčio 28, 6 val. vakaro, J. ir B. Degučių sodyboje, Richmond Hts įvyko išpuodingas 50 metų atvykimo į Ameriką sukaikties minėjimas.

Minėjimas įvyko privačia iniciatyva, kurio iniciatorės buvo dvi sesutės Rūta Degutienė ir Birutė Vedeigienė. Į savo jaukią ir gamtos grožiu palaimintą sodybą jos sukvietė daugybę buvusių DP, kurie prieš 50 metų kariniais transporto laivais pasiekė šį laimingą Amerikos krantą. Todel labai vykusiai šį suėjimą ir pavadino „DP Boot party“. O šiam minėjimui rengėjos ruošėsi ilgai ir nepaprastai kruopščiai. Visą suplanavo taip, kad sodybos aplinka bei papildomos dekoracijos atsilankiusiems sukeltų anų dienų prisiminimus, jaukią nuotaiką ir malonų pasisvečiavimą. Jau įvažiuojant į sodybą, buvo galima justį juo darbščių rankų, lakios vaizduotės ir gero skonio pasireiškimą. Pirmas žvilgsnis nukrypo į Lietuvos ir Amerikos vėliavėlę papuoštą įvažiavimą, kuris vedė į platų žalią slenį automobiliams pastatyti. Šalia šios aikštės, tarp pavėsingų lapuočių, gražiam sodybos plote rinkelio sėdėjai. Čia pirmoji įdomybė — eilė stovų su nuotraukomis. Nuotraukose kiekvienas galėjo save rasti ir matyti, kaip atrodė prieš 50 metų. Ypač idomu buvo jaunesniųjų kartai, kuri tada dar buvo vaikių amžiuje, o dabar jau ir savo šeimas užauginusi. Tad kiek gražių vaikystės ir jaunystės momentų atgijo čia, kiek juoko ir malonių prisiminimų. Toliau sodybos gale atsivėrė kita šio vakaro įdomybė. Čia pro sodybą letai tekantio upelio tamsiam vandenį plūduriavo daug baltų laivų. Tai replikos tų karo transporto laivų, kuriais atplaukėme į šį kontinentą. Kiekvieną laivą puošė Amerikos ir Lietuvos vėliavos ir jų originalūs pavadinimai: „USS gen. Sturgis“, „USS gen. Tyler“, „USS Estige“, „USS gen. Steward“ ir t.t. Taigi kiekvienas čia galėjo rasti savo laivą, kurio atvyko į Ameriką, ir prisiminti kelionę išgyventus nuotykius: audrą, jūros ligą ir t.t. Laivai čia sudarė labai vykusią dekoraciją visai vakaro nuotakai. Saule nuslinkus už miško ir pradėjus temti, visuose šio ploto kampuose sužibo deglės, kurių banguojanti liepsna skleidė jaukią šviesą. Dabar šios švie-

šos atspindys balti laivai tamsaus vandens paviršiuje dar labiau išryškėjo. Mirusiųjų prisiminimui į vandenį buvo paleistas vainikas su degančiomis žvakutėmis. Šių istorinių laivų autorius — J. Vedeigys. Taip šie gražūs vakaro momentai giliai įprasmino 50 metų sukaikties minėjimą, kuris ilgai liks neužmirštas.

Šalia idomių vakaro staigmenų, mielos rengėjos paruošė ir puikias vaišes. Jau tik atvykus pastebėjome, kad ant ilgo iermo lėtai sukasi 5 aukštinės spalvos kalakutai. Kalakutai, kaip simboliniai Padėkos dienos paukščiai ir čia turėjo savo simbolinę prasmę: padėką už laimingą gyvenimą šiame krašte. Netrukus suklepseno ir didžiulis lauzas, išskeldamas kamuolius kibirkščių ir medžių viršūnės. Prie spragsinio lauzo į tamsą sklido jaunimo dainos, kurios šio vakaro nuotaiką nukėlė net toliau 50 metų, į atmintinius vakarus po tėviškos dantų. Dainomis aidint ir besišnekučiuojant, visi skanavosi saldumynais, kava ir linksmėnėsi iki vidurnakčio. Tenka pastebėti, kad minėjimo rengėjos: Rūta Degutienė, Birutė Vedeigienė ir Vitalija Butkuvienė, ruošdamos šį minėjimą, šalia fizinio darbo parodė daug kūrybingumo ir lakios vaizduotės, sukuriant tokią nuotaikingą prisiminimų vakarą. Tad nenuostabu, kad ir amerikiečių spauda: „Cleveland Plain Dealer“ ir „Sun Scoop Journal“ šį minėjimą plačiai su gausybe nuotraukų aprašė. Minėjimo pavyzdys galėtų paskatinti ir kitas lietuviškas vietas kažką panašaus surengti.

Henrikas Stasas

CLEVELAND, OH

IŠKILMINGA JUBILIEJAUS ŠVENTĖ

Š.m. rugėjo 11 dienos vakare į Clevelando Lietuvių namų didžiąją salę susirinko daugiau negu du šimtai asmenų švęsti „Tėvynės garsų“ radijo penkių dešimtmečių darbo sukaikties. Šalia salės veikė baras, kuriame svečiai galėjo nemokamai pasivaikinti, ant pasieniuose sustatytų, gražiai papuoštų stalų buvo išdėlioti pyragaičiai ir vaisiai, o jaunutės mergaitės nešiojo padėkėlius su imantriais užkandžiais. Programai prasižėdus, minėjimo rengimo komiteto pirmininkas Jurgis Malskis, pasveikinęs susirinkusius, pakvietė atsistojimui pagerbti mirusius „Tėvynės garsų“ darbuotojus: Jaunutį Pijų Nasvytį, kuris buvo vienas iš dviejų steigėjų, ir ilgametį valandėlės vedėją Juozą Stempužį. Po to, pasveikinęs Dievo Motinos parapijos kleboną kun. Gediminą Kijauską ir valandėlės vedėją Aldoną Stempužienę, oficialiai pranešė, kad minėjimas atidarytas, pakvietė Algį Rukšną ir Viliją Klimienę vadovauti programai. Rukšnas, padėkojęs už jam suteiktą garbę, susirinkusiems pristatė komiteto garbės pirmininką ir valandėlės steigėją Kęstutį Šukį, o Viliją Klimienę išvardino komiteto narius: Jurgį Malskį, Zenoną Dučmaną, Joną Citulį, dr. Raimundą Šilkaitį, Henriką Pikturną ir Algį Penkauską, kuriuos susirinkusieji pasveikino audringais plojimais. Plojimais buvo pagerbtas pirmas valandėlės pranešėjas ir jos vardo autorius poetas Ba-

„Lietuvos garsų“ radijo valandėlės Clevelande 50 metų sukaiktuviniam pokylyje. Iš k.: Jonas Armonas, Aurelija Balašaitienė, Barbra Armonienė, Elena Malskienė ir pokylio rengimo komitetas pirm. Jurgis Malskis.

lysinis Auginas, kurio, deja, salėje nebuvo. Algis Rukšnas nupasakojo a.a. Juozo Stempužio visuomeninę veiklą ir darbą „Tėvynės garsų“ valandėlėje tarp 1949 ir 1992 metų. Jo darbą sėkmingai tęsia jo našlė Aldona Stempužienė, kuri, publikai plojant, lietuviška juosta apjuosė Teresę Paškonytę. Taip pat buvo paminėta, kad į jubiliejaus šventę yra atvykę abu Aldonos sūnūs: Almis ir Linas. Vilija Klimienė pakvietė LB valdybos vicepirmininkę ir buvusią radijo valandėlės darbuotoją Mildą Lenkauskienę tarti pagrindinį žodį. Pasveikinus minėjimo dalyvius ir rengėjus, ji papasakojo, kad prezidentas Valdas Adamkus tvirtina, jog užsienio lietuvių pastangos daug prisidėjo prie Lietuvos laisvės atgavimo. Ji išsamiai kalbėjo apie a.a. Juozo Stempužio nuopelnus per radijo valandėlės vadovavimo metus, sveikinant klausytojus „gimtuju žodžiu ir lietuviška daina“. Kalbėtoja savo laiku „Tėvynės garsuose“ redagavo „Moters pasaulio“ valandėlę. Baigdama ji palinkėjo Aldonai Stempužienei sėkmės jos vertingame darbe ir savo kalbą samojingai baigė anglų kalba.

Aldona Stempužienė trumpu, jautriu žodžiu padėkojo minėjimo ir valandėlės mecenatams, rėmėjams, aukotojams, užkandžių gamintojams, salę puošusiems talkininkams ir bilietų platintojams, taip pat Dalaii Staniskienei ir Onai Silėnienei už konkrečią talką radijo programose. Algis Rukšnas publikai pristatė amerikietį inžinierių Gregą A. Priddy'į, jam, šalia dovanos, suteikęs „honorary Lithuanian“ titulą už jo daugiau negu septynerių metų techninę talką radijo valandėlei ir žinių perdavimą anglų kalba bei didelį nuosirdumą lietuvių visuomenės atžvilgiu. Greg atrodė sušįjaukęs ir dėkingas. Aldona Stempužienė padėkojo kun. Gediminui Kijauskui ir Nijolei Kersnauskaitėi už nuosirdžią talką bei labai gražų ir vertingą jubiliejinį leidinį su istoriškais nuotraukomis, turinčiais straipsniais ir, žinoma, sveikinimus bei aukotojų sąrašais. Ji pakvietė kun. Kijauską palaiminti stalą ir sukalbėti maldą. Jis dėkojo Viešpačiui už per penkių dešimtmečių sėkmingą darbą ir prašė palaiminti klausytojus bei rėmėjus. Po palaiminimo susirinkusieji buvo vaišinami puikiais pietumis. Baigus valgyti, į sceną įėjo Aldona Stempužienė, lydima pianistės Nancy Brittain. Aldona yra žinoma kaip populiari solistė ir operos dainininkė, atlikusi mezo soprano operų vaidmenis, įdainavusi arijų plokšteles, ilgus metus dainavusi su Ciurlionio ansambliu, koncertavusi įvairiomis progomis įvairiose vietovėse. Buvo malonu klausytis jos operų arijų, dainų, italų, anglų ir lietuvių kalbomis. Publika jos programą palydėjo audringais plojimais.

Vakaras baigėsi su šokių muzika, o svečiai neskubėjo skirstytis. Dalyvių reakcija ir

gausios dalyvavimas aiškiai rodo „Tėvynės garsų“ radijo valandėlės populiarumą ir reikalingumą. Šalia muzikos, dainų ir žinių, kun. Gedimino Kijausko redaguojama ir Nijolės Kersnauskaitės skaitoma „Gyvenimo varpų“ vertianti susimąstyti religinę programą jau veikia beveik 18 metų, o Onutės Silėnienės redaguojamas kalbos kampelis yra labai naudingas ir reikalingas. Žengiant į šimtą dešimtmetį, tai vertingai radijo valandėlei tenka palinkėti tolimesnės sėkmės, ištvėrmės ir tikro lietuviško idealizmo. Valio „Tėvynės garsams!“

Aurelija M. Balašaitienė

DETROIT, MI

ATA STEFANIJA GLADKAUSKIENE

Š. m. rugėjo 26 dieną, Hope Healthcare centre, Westland, Michigan, mirė 85 m. sulaukusi a.a. Stefanija Gladkauskienė. Gimusi Geštautų kaime, Kretingos apskr. Atvykusi į Ameriką 1950 metais, gyveno Detroit, Chamberlain gatvėje. Giliam nuliūdime paliko dukrą Aldoną Duobienę, vaikaičią Algirdą Duobą su žmona Michelle, vaikaičią Vytutą Duobą ir provaikaičią Joseph, vaikaičią Ramunę su vyru Edmundu Levekus, vaikaičią Vidą su vyru Aivaru Pektorius ir provaikaičią Luką. Lietuvoje dukterėčią Vandą Virbinskaitę.

Po gedulingų šv. Mišių Dievo Apvaizdos bažnyčioje, rugėjo 30 d. velionė buvo palaidota Holy Sepulchre kapinėse, šalia savo vyro a.a. Broniaus ir sūnaus a.a. Algio. Laidotuves tvarkė laidotuvių direktorė Yolanda M. Zaprackienė.

ŠVĖSIME KUN. V. KRIŠČIŪNEVIČIAUS JUBILIEJŲ

Sekmadienį, spalio 10 dieną, Dievo Apvaizdos bažnyčioje ir Kultūros centre vyks buvusio klebono kunigo Viktoro Kriščiūnevičiaus kunigystės aukštinio jubiliejaus šventė. Norintieji dalyvauti pagerbime, prašomi apie dalyvavimą pranešti Almai Butkūnienėi, tel. 737-464-9171. Organizacijų sveikinimus tvarko Mykolas Abarius.

BALFO PINIGINIŲ VAJŲ PRADEDANT

BALFAS buvo įsteigtas 1944 metais. Detroito 76-to skryiaus 55 metų veiklos sukaikties kaip tik sutampa su šiuo metų spalio mėn. metine rinkliava. Nors mūsų rėmėjų mažu retėja, pastarųjų metų rinkliavų rezultatai nedaug keitėsi. Todėl tikime, kad ir šiais sukaiktuviniais metais busite ne mažiau dosnūs Balfas šalpos reikalam.

Savo metines aukas maloniai prašome išteikti įprasta tvarka BALFo rinkėjams spalio mėn. sekmadieniais prie lietuviškų parapijų arba atsiųsti jas paštu skryiaus išdindinkui. Vladui Staškui, 10037 Hazelton, Redford, MI

48239-1427, rašant čekius United Lithuanian Relief Fund arba Balfas Dėkojame iš anksto.

Kun. Alfonsas Babonas
Pirmininkas

LIETUVIŲ RESPUBLIKONŲ VEIKLA MICHIGAN VALSTIJOJE

Michigan valstijos lietuvių respublikonai aktyviai dalyvauja Respublikonų partijos renginiuose, kuriuose būna progų susitikti su respublikonų partijos šulais ir jiems priminti, Lietuvos pastangas išjungti į NATO bei kiti reikalai.

Paminėtini renginiai. Jonas Urbonas ir žmona Gražina rugpjūčio 6-8 d. dalyvavo JAV Vidurio valstijų Respublikonų vadovų konferencijoje, Omaha Nebraskoje, atstovaudami Michigan valstijos respublikonams. Vidurio valstijos priklausė 13-ka valstijų: Michigan, Illinois, Ohio, Wisconsin, Indiana, Minnesota, North Dakota, South Dakota, Nebraska, Kansas, Colorado, Wyoming ir Montana, kurių atstovai dalyvavo konferencijoje.

Rugėjo 16-tą Michigan valstijos senatorius Mat Dunaskiss (lietuvis) pravedė valstijos senatorių suruoštą priėmimą gubernatoriui George W. Bush, kuris yra vienas iš respublikonų kandidatų į US prezidentus. Mat Dunaskiss žmona Diana, yra Wayne State universiteto, Detroito Board of Directors pirmininkė.

Rugėjo 17-20 d. Mackinac saloje, MI, vyko Michigan valstijos respublikonų vadovų konferencija, kurioje dalyvavo per 2,000 asmenų ir atsilankė keli — respublikonų prezidentiniai kandidatai, bei Respublikonų partijos ir JAV Kongreso nariai. Konferencijoje dalyvavo ir būrelis lietuvių: Lina ir Saulius Anuziai, Mat ir Diana Dunaskiss, Greg Zeikus, Steve Balasia, Daina ir Andrius Anuziai, Gražina ir Jonas Urbonai.

Gaila, kad lietuviai nelabai nori jungtis į JAV politinių partijų veiklą, bet dažnai

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY

Published daily except Sundays and Mondays, legal Holidays, the Tuesdays following Monday observance of legal Holidays as well as Dec. 26th and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Periodical class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. Subscription Rates: \$100.00. Foreign countries \$115. Postmaster: Send address changes to Draugas - 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Matindami pašto išlaidas, pakvitavimų už prenumeratą nesunčiame. Prie pavardės ir adreso, siųsdami laikraštį pažymime, iki kada prenumerata galioja.

DRAUGO prenumerata yra mokama iš anksto.

JAV	Metams	1/2 metų	3 mėn.
Kanadoje ir kitur (U.S.)	\$100.00	\$60.00	\$38.00
Tik šeštadienio laida:			
JAV	\$60.00	\$45.00	\$33.00
Kanadoje ir kitur (U.S.)	\$65.00	\$50.00	\$38.00
Užskaitant Lietuva:			
Oro paštą	\$500.00	\$250.00	
Reguliariu paštą	\$100.00	\$55.00	
Tik šeštadienio laida oro paštą	\$160.00	\$85.00	
Tik šeštadienio laida reguliariu paštą	\$55.00		

Vyriausios redaktorės — Danutė Bindokienė

Administracijos — Valentinas Krumpelis

Moderatoriai — kun. Viktoras Rimšelis

- Administracija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.
- Redakcija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:00, šeštadieniais nedirba.
- Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos atsiunčiamos, gavus prašymą, ką nors skelbti.
- Redakcija straipsnius taisyti savo nuožiūra. Nenaudotų straipsnių nesaugo. Siunčiant prašome pasilikti kopiją.

skundžiamės, kad per mažai mums teikiama dėmesys. Tik prisiminkime patarlę „Ranka ranką plaua“. Minėtų asmenų pastangomis, net devyni JAV atstovų rūmų nariai iš Michigano valstijos ir senatorius — Spencer Abraham yra išjungę į Baltic Caucus — Kongreso eiles.

Jonas Urbonas

KANADOJE

Toronto Prisikėlimo pranciškonų parapijoje lankėsi provincijos Benediktas Jurys, OFM, kartu su viceprovincijoniu Placidu Barium, OFM, ir su klierikais L. Žukausku ir R. Lyngnuriu, OFM. Buvo svarstomi naujausios šventovės statybos reikalai. Ji jau turi būti pradėta statyti šį mėnesį.

Kun. E. Putrimas gausiam giminių ir draugų būryje atšventė 40-ji savo gimtadienį. Kun. E. Putrimas dažnai išvyksta į Lietuvą įvairiais apštalavimo reikalais.

Toronto lietuvių Maironio mokykla jau pradėjo mokslo metus „Our Lady of Peace“ mokyklos patalpose. Mūsų mirusieji: neseniai palaidojo inž. Joną Paškevičių, kuris daug darbavosi „Vilniaus Manor“ pensininkų namuose. Palydėjo gausus būrys draugų bei pažįstamų. Buvo sulaukęs 86 m. amžiaus, giminių Kanadoje neturėjo. Mirė a.a. Antanas Diržys sulaukęs 80 metų. Nei giminių, nei testamentu nerasta. Palaidojo valdžia. Taip pat mirė Petras Gaidelis ir K. Šimbelis, kurie neturėjo giminių Kanadoje ir vos keli tautiečiai juos išlydėjo į amžiną poilsį.

Šiaulių Dramos teatras atliko linksnų programą partijų veiklą, bet dažnai

EDMUNDAS VIZNAS, M.D., S.C.
Specialybė — Vidaus ligų gydytojas
Kalbame lietuviškai
6918 W. Archer Ave. Ste. 5 ir 6
Chicago, IL 60638
Tel. 773-229-9965
Valandos pagal susitarimą

ARAS ŽLOBA, M.D.
INDRE RUDAITIS, O.D.
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
1020 E. Ogden Ave., Suite 310
Naperville, IL 60563
Tel. (630) 527-0090
3825 Highland Ave.,
Tower 1, Suite 3 C
Downers Grove, IL 60515
Tel. (630) 435-0120

LINAS SIDRYS, M.D.
Akų ligos / Chirurgija
9830 S. Ridgeland Ave.
Chicago Ridge, IL 60415
Tel. 708-636-8822
4149 W. 63rd St.
Tel. 773-735-7709

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.
4647 W. 103 St., Oak Lawn, IL
Pirmas apyl. su Northwestern un-to
diplomu, lietuviams sutvarkys dantis
už priemamą kainą. Pacientai
priimami absoliučiai punktualiai.
Susitarimui (kalbėti angliskai)
Tel. 708-422-8280

DR. JOVITA KERELIS
DANTŲ GYDYTOJA
9525 S. 79th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. (708) 598-8101
Valandos pagal susitarimą

VIDAS J. NEMICKAS, M.D.
KARDIOLOGAS — ŠIRDIES LIGOS
7722 S. Kedzie Ave.
Chicago, IL 60652
Kab. tel. 773-471-3300

DR. L. PETREIKIS
DANTŲ GYDYTOJA
9055 S. Roberts Rd., Hickory Hills, IL
1 mylia į vakarus nuo Harlem Ave.
Tel. (708) 598-4055
Valandos pagal susitarimą

Lietuvių namuose. Tai buvo gera proga praskaidrinti mūsų gyvenimą rudeniui artėjant.

Stasys Prapakas

Lietuvių kilmės Michigano valstijos senatorius Mat Dunaskiss praveda Michigano valstijos senatorių š.m. rugėjo 16 d. Livonia, MI, suruoštą priėmimą respublikonų prezidentiniam kandidatui, Texas valstijos gubernatoriui George W. Bush. Deja, dėl tragedijos Texas valstijoje, gubernatorių G.W. Bush turėjo nutraukti viešnagą Michigane ir skubiai grįžti į Texas.

Nuotr. Jono Urbono

JAV LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS KULTŪROS TARYBA

JAV LB Kultūros
tarybos darbo apžvalga

Nuo 1998 m. rugsėjo 1 d. iki 1999 m. spalio 9 d. JAV LB Kultūros taryba sudaro: pirmininkė Marija Remienė, sekretorė Violeta Drupaite, izdininkė Dalia Anyšienė, žurnalistas Juozas Žygas ir narės — Regina Jautokaite, Dalia Šlenienė, Loretta Venclauskienė, Laima Petrauskaitė-Vanderstoep, Laima Šileikyte-Hood.

Išvijoje kultūra užima svarbią vietą. Tautiečiai, atsidūrę svetimame krašte, per kultūrą palaikė ir tebeplaikoma tautinės sąmonės tęstinumą, formuoja idealus, jungia tautiečius naujame gyvenime. Nemaža atsakomybė tenka JAV Lietuvių Bendruomenei, jos sukurtai struktūrai bei atskiriems kultūros žmonėms. Nesvarbu, kiek mes stengtumės ir didžiutumas savo pasiektais daro vaisius, be finansinės paramos iš šalies daugelyje mūsų LB apylinkių kultūrinė veikla būtų skurdi ar visai neįmanoma. Nesvarbu, kur ir kada, kultūra neišsilaiko tik iš savo kūrybos. LB Kultūros taryba yra dėkinga Lietuvos fondui už finansinę paramą, kuri įgalina įgyvendinti užsibrėžtus planus ir padeda LB apylinkėms reikšti kultūros srityje.

Tęsimi kultūros projektai

Toliau tęsiama sakinė istorija, kuriai vadovauja Laima Petrauskaitė-Vanderstoep. Darbas yra lėtas. Apgailėstai, kad LB apylinkės aktyviai nesijungia į apklauš. Pokario emigracijos tautiečiai retėja. Jų patirti išgyvenimai lieka neužrašyti.

Tenka pasidžiaugti sekmingais spaudos vaisiais. Spaudos vėjus skelbiamas rugsėjo mėnesį. Kasmet prisideda nauji leidiniai. 1998 metais vėjuje dalyvavo „Draugas“, „Dirva“, „Lietuvių balsas“, „Eglutė“, „Pasaulio lietuvis“, „Bridges“ ir „Lituanus“. Šiais metais dar prisideda „Pensininkas“. Spaudos vėjus tikslas yra paskatinti jaunas šeimas, naujakurius bei kitus, iki šiol neprenumeravusius lietuviškų laikraščių ar žurnalų, juos užsiprenumeruoti. Naujieji prenumeratoriai užpildo spragas, kurie mus palieka, ir keliaudami amžinybėn. Vėjuje progą LB Kultūros taryba yra susitarus su minėtais leidiniais, kurie duoda vienkartinę prenumeratorius nuolaidą, o dalį prideda Lietuvos fondas.

JAV LB tarybai pritarus, LB Kultūros taryba atnaujino Premijų šventes. 1998 m. lapkričio 28 d. Premijų šventę sušaušė Cleveland LB apylinkė, kur 1981 m. įvyko pirmoji Premijų šventė, vadovaujant Kultūros tarybos pirm. Ingridai Bublionei. Buvo įteiktos penkios premijos: meno — Eleonorai Marčilionienei, muzikos — Manigirdui Motekaičiui, radijo — „Margučiai II“, žurnalisto — Antanui Dundzilai ir švietimo — Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklai Los Angeles, CA, 50 metų veiklai paminėti. Premijų mectatas Lietuvos fondas padovanojo kiekvienam po tūkstantinę, o LB Kultūros taryba įteikė plaketes atminimui. Antanas Dundzila savo premijos tūkstantinę paskyrė Alytaus partizanų Adolfo Ramanausko vardo gimnazijai. Premijų šventės sudaro progą laureatus ne tik pagerbti, bet ir padėkoti už jų įnašą į išvijos kultūrinę gyvenimą. Premijų mectatas — Lietuvos fondas.

Po įvykusios Premijos šventės spaudoje atsirado balsų dėl laureatų parinkimo bei premijotinių kategorijų vertinimo kriterijų. Pirmosios Kultūros tarybos sudarytos premijų taisyklės kažkur dingio ir archyvuose. Išliko rimtas reikalas sudaryti aiškias taisykles, kuriomis ateityje galės vadovautis vertinimo komisijos.

Šiai LB Kultūros tarybai teko iš naujo sudaryti premijos skirti gaires, kurios jau buvo paskelbtos visoje mūsų išvijos spaudoje. Gaires sudaryti padėjo tos srityse patyrę asmenys. Tikėjime, kad šis sunkus darbas neprazus popierių.

Sudarytos 1999 metų premijų komisijos, kurių pirmininkais sutiko būti šie asmenys: muzikos — Rita Kliorienė, dailės — Viktorija Matanga, radijo — Vytautas Šeštukas ir spaudos darbuotojų — Cezaris Surdokas. Mokytojų premijai asmeni ar mokyklą parenka JAV LB Švietimo taryba.

LB Kultūros tarybos specialus komitetas paminėti lietuviškos knygos metus išleido senų lietuviškų knygų katalogą. Knygos yra Newberry Library. Tai rinkinys senų lietuviškų knygų išleistų nuo 1653 iki 1892 metų. Katalogo redaktorai: dr. Gedrius Subačius ir Giedra Subačienė. Konsultantai: dr. Paul Gehl, Newberry bibliotekos knygotyros specialistas, dr. Domas Kauras — Vilniaus universiteto

JAV LB Kultūros taryba. Sėdi iš kairės: Aušrelė Sakalaite, pirm. Marija Remienė ir Violeta Drupaite; stovi: Regina Jautokaite, Loretta Venclauskienė, Dalia Anyšienė, Laima Petrauskaitė-Vanderstoep, tarybai dar priklauso Dalia Šlenienė ir Juozas Žygas.

knygotyros katedros vedėjas ir Alma Brazūnienė — Vilniaus universiteto mokslinės bibliotekos ir retų spaudinių skyriaus vedėja. Ypač daug darbo įdėjo komiteto nariai: Dalia Stakytė-Anysienė ir dr. Jurgis Anysas, kad šis katalogas išvystytų šviesą. Kiti komiteto nariai: Alė Keželiene, Nijolė Martinaitytė-Nelson, Laima Petrauskaitė-Vanderstoep bei pagalbininkai — Arvydas Tamulis, Donatas Kavaliūnas, Kristina Vaickienė, dailininkas Vincas Lukas. Išleidi finansavo Lietuvos fondas.

Šis katalogas jau buvo supažindintas Lietuvoje, o Čikagoje katalogo sutiktuves rengio Newberry biblioteka spalio 23 d. Biblioteka veikia miesto centre.

Pasaulio lietuvių archyvo reikalais vykstančius nesusi-pratimus tarp JAV LB Kultūros tarybos ir Lituanistikos tyrimo ir studijų centro direktorių nepavyko galutinai išspręsti. Per praėjusius metus buvo pasikeista laiškais ir memorandumais. Mes esame dėkingi LTSC, kuris iki šiol prižiūri PLA. Tikime, kad bus išspręsta Pasaulio lietuvių archyvo teisinė problema. Reikia pabrėžti, kad tiek PL archyvas, tiek LTS centras yra dvi atskiros — savarankiškos korporacijos. PL archyvas neturi jokių pajamų. Del finansų stokos neįmanoma įsigyti mikrofilmavimo aparatų, kurie yra būtini archyvinės medžiagos išsaugojimui. Tikime, kad čia Lietuvos fondas ateis į pagalbą.

Renginiai

JAV LB Kultūros taryba
vykdė JAV LB XV II sesijos

tarybos kai kurias rekomendacijas bei savo paties užsibrėžtus planus.

1999 m. sausio mėn. Kultūros taryba suorganizavo 1991 m. Sausio 13-tosios dienos minėjimą. Iš Lietuvos į minėjimą buvo pakviestas buvęs politinis kalnys, Sibiro tremtinys, o dabar Lietuvos Seimo narys, Tremtinių grįžimo fondo steigėjas ir valdybos pirmininkas Vytautas Cinauskas. Jis buvo vienas tų, kurie stojo ginti valstybės laisvę, atsiliepi į šauksmą Sausio tryliktosios naktį. LB Kultūros taryba sudarė galimybę sušaukti Sausio 13-tosios minėjimus Kanadoje, Clevelande, Philadelphijoje ir St. Peterburgo lietuvių telkiniuose. Be to, Vytautas Cinauskas kalbėjo vyr. skaučių „Verpsčių“ būretyje, „Seklyčioje“ ir PLC Lemonte gausiai susirinkusiai publikai.

Nuostabus „Kanklių“ ansamblis lankėsi Čikagoje, kur Kultūros tarybai teko sušaukti koncertus: PLC Lemonte ir Jaunimo centre Čikagoje. Be to, Kultūros tarybos pastangomis „Kanklės“ koncertavo „Seklyčioje“, „Maironio“ lituanistinėje mokykloje Lemonte, o sekmdienį „Kanklės“ skambėjo Sv. Antano parapijos bažnyčioje, Cicero. Lietuvių Dailės muziejus ansamblis „Kanklės“ yra aukšto lygio, profesionalus ir maloniai nukostebino visus jų koncertų lankytojus, net ir jaunus moksleivius.

Po žiemos ilgai lauktas pavasaris vėl aplankė Čikagą — tai „Poezijos dienos“. „Poezijos dienos“ buvo išskiestas talentingas poetas, filmų režisierius Vytautas Landsbergis. Buvo du poezijos vakarai: gegužės 6 d. Jaunimo centre

Čikagoje ir gegužės 7 d. PLC, Lemonte. „Poezijos dienos“ savo kūrybas skaitė Vytautas Landsbergis, Egle Juodvalkė, Liūnė Suteika, Julija Švabaitė ir Alfonsas Tyruolis. Be to, režisierius Vytautas Landsbergis rodė savo sukurtus dokumentinius filmus apie poetą Vytautą Bložę ir poetą Henriką Nagį. Šiuos ir panašius filmus turėtų įsigyti mokyklos, nes tai praturtintų moksleivių akiratį apie mūsų istorines bei kultūras asmenybes.

JAV LB Kultūros tarybos darbas apima visas JAV LB apylinkes ir nėra nukreiptas tik į vieną vietą ar į vieną sritį. Todėl renginiai yra organizuojami plačiai, o tai pareikalauja daug darbo valandų ir pastangų įvykdyti užsibrėžtą tikslą. Visi suminėti kultūriniai įvykiai buvo paremti Lietuvos fondu; už tai reikiame nuosirdžiai padėkoti.

Dar šį rudinį, spalio mėn., Kultūros taryba suorganizavo 10 koncertų skirtinguose LB apylinkėse. Koncertus atliko mišrus choras „Kamertonas“ iš Kauno.

Spauda ir informacija LB apylinkėms

JAV LB Kultūros tarybos veikla plačiai aprašoma ne tik išvijos spaudoje, bet ir Lietuvos. Spaudoje uoliai bendradarbiauja Kultūros tarybos narys žurn. Juozas Žygas, sekretorė Violeta Drupaite bei kiti spaudos darbuotojai: Aldona Šmulskienė, Edvardas Sulaitis, Bronius Juodelis, Bronius Nainys, dr. Viktoras Stankus, Algimantas Getys, Laima Krivickienė.

(Nukelta į 5 psl.)

Danutė Bindokienė

Kokia trapi yra žmogaus šiandiena

Gyvename savo tvarkingos kasdienybės pasaulyje, naudojame jo patogumus, pamurame del kada ne kada pasitaikančių nesklaidumų ar sutrikimų (kartais net per daug reaguojame į mažesnius) ir nejučiomis pamirštame, kokia trapi yra kiekviena mūsų gyvenimo šiandiena, kol netikėtai tas mūsų mažas pasaulis sugriūva lyg kortų namelis, neatsargių judesiu palietus.

Siemet ypač dėmesį patraukia įvairios stichinės nelaimės, pasitaikančios tai vienoje, tai kitoje planetos vietoje. Sausros, potvyniai, žemės drebejimai, miškų gaisrai, sukuriniai viesulai, uraganai ir kitokie gamtos siautuliai sugriovė daug tūkstančių žmonių gyvenimą arba ir juos paties sunaikino. Galbūt tai atsitinka kasmet, bet tokiais įvykiais stengiamės kiek galima greičiau pamiršti. Žinoma, šimet dar prisideda visokio plauko „pranašai“ kiekvienoje didesnėje nelaimeje įžiūrėdami „pasaulio pabaigos“ ženklus...

Sakoma, kad sava žaizda — nors mažesnė, bet visuomet skaudesnė už svetimą. Taip ir amerikiečiai, dosniai bei nuosirdžiai atsiliepi į žemės drebejimų supurtytas vietas Turkijoje, Taivane ir kitur, vis tik daugiausia siejosi potvyniais, kurie nusiaubė kai kurias pietines valstijas ir vandenyno krantą išlipus uraganui Floyd. Labiausiai nukentėjo North Carolina. Jos vargai dar toli gražu nepasibaigė, o gal tik prasideda, kai, pamazų nušlungstant vandeniui, pasirodo tikrieji potvynio padariniai.

Cituojami nuostolių skaičiai yra tiesiog stulbinantys: išties gyvenvietės, ūkiai, kaimai, miesteliai su visu žmonių turto „nuplaukė pavandeniu“, pagal žemės ūkio departamento duomenis, apie 100,000 kiaulių, pusrėčio milijono vištų, 500,000 kalakutų ligėbė; bent 6,000 žmonių liko be pastogės; pagrindinė verslo šaka — gyvulių (šiuo atveju, kiaulių) ir naminių paukščių ūkis kone visiškai sunaikinta; taip pat sunaikinti šių metų pasėliai, daržai, vaisiai, ir t.t. Tiesiog šiurpa kelia dar vienas keistas potvynio „pokštas“ — vienoje vietovėje iš kapinių žemės išplauta apie 100 karsų, kurie plūduriuoja vandenyje, o medikai ir laidojimo įstaigų darbuotojai mėgina atpažinti mirusiųjų palaikus, kad ilgainiui, potvyniui nusiaubus ir žemei pradžiūvus, artimieji vėl gautų juos palaidoti.

Tačiau didžiausia problema vandens, žemės, ir apskritai tos valstijos ekologijai, sudaro tarša. Tvirtinama, kad joks pasirošimas nebūtų apsaugos aplinkos nuo tokių proporcių potvynio (jis esąs didžiausias Amerikos istorijoje), nors aplinkosaugos darbuotojai ir ankse ne kartą perspėjo, kad atviros srutų, nutekėjusių iš kiaulių tvartų, kurdos (jų N. Carolinoje buvo apie 4,000) įruoštos per arti upių, raistų, užtvinstančių lygumų ir kitų, ekologiškai jautrių vietų. Visuomet tvyrojo pavojus, kad jos gali užteršti vandenį. Be to, potvynio vandens surinko taršalus iš kanalizacijos įrengimų, fabrikų, gamyklų, benzino stočių, įvairių rezervų, kur buvo sandeliuojami nuodai ir pavojingos atliekos.

Organinės medžiagos per ilgai vandenyje bei dirvožemyje neišlieka — jos išskaidomos ir sunaikinamos. Tačiau cheminė tarša turi kone neribotą trukmę. Dabar patariama gyventojams, kurie veržė versias grįžti į savo namų likučius, kad, kiek įmanoma, vengtų kontakto su potvynio vandeniu — net rankoms plauti vartotų vandenį iš butelių. Bijomasi choleros, demetozos šiltinės, e. coli bakterijų bei kitų ligų epidemijų, nes, ir vandeniui nuslūgus, pasiliks dumblas, įvairūs taršalai. Stengiamasi surinkti negyvas kiaules, paukščius, net laukinius gyvulius bei žvėris, kurie taip pat buvo potvynio aukos. Visi jie deginami vežiojamuose „krematoriumuose“, kurie per valandą sudegina kelias tonas tokio „kurio“.

Kai buvo pradėta kalbėti, kad uraganas Floyd gali kliudyti Floridą, gyventojai, kiekvienos vasaros pabaigoje pripratę prie tokių nelauktų „svečių“, ėmėsi apsaugos priemonių. Daug jų turėjo net pakilti savo namų ir persikelti toliau nuo vandenyno kranto. Florida, laimingai atveju uraganas išvengė. Tačiau turbūt niekas nesitiekė tokių traagiškų Floyd pasekmių, kokių susilaukė kitos valstijos. Daugelis jų, ypač rytiniuose JAV pakraščiuose, šia vasarą kenėjo nuo nesibaigiančių sausrų. Toms valstijoms, tarytum druska ant žaidos, buvo uraganas liūtys, kurios visos vasaros lietu išpylė kelių valandų laikotarpyje.

Dabar sinoptikai ir įvairūs pesimistai jau spėlioja: kas toliau? Kokia bus žiema, ką žada ateinančių metų pradžia? Viena galima pasakyti — netikėtumas!

KAIP AŠ BUVAU MINISTRU

Tęsinys ZIGMAS ZINKEVIČIUS
Nr.29

Sutarėme gintis spręsti ne per spaudą, bet pirmiausia išsiaiškindami dvišiai. Jis pasidėjo, kad prieš eidamas į „Dialogo“ redakciją (šiam laikraštyje tada daugiausia skelbė prieš mane nukreiptų straipsnių) būtina užsis pas mane, kad abu išsiaiškintume. Labai džiaugiausi tokiu pasidėjimu. Deja! Tuoj po to Kuolys savo duotą žodį sulaužė — „Dialoge“ pasirodė jo labai piktas straipsnis. Tartum Kuoliui kažkas būtų uždraudęs konstruktyviai bendrauti su manimi. Visas liko po senovei. Nežiūrint viso to aš netrukdamai jam tapti švietimo tarybos pirmininku. Kas iš to išėjo, greit pamatysime.

Ypač labai puolimas prieš mane sustiprėjo nuo 1998 m. pradžios, galbūt ryšium su politinio aktyvumo padidėjimu renkant naująjį prezidentą. Kaip ir anksčiau, buvau kaltinamas visomis galimomis ir negalimomis „nuodėmėmis“, tik intensyviau ir pikčiau. Purvais buvo drabstomasi beatodairiškai, nenurodant „nusikaltimo“ faktų. Šikart į juodąją veiklą įsijungė Seimo socialdemokratų ir Centro sąjungos frakcijos. Ypač veiklus tapo socialdemokratas Rolandas Juozas (Jackūno pavaduotojas švietimo, mokslo ir kultūros komitete), puolęs mane ypač įžiliai, anot prof. Arnoldo Pirockino, „su paauglišku kategoriškumu“ (mat gimė tada, kai aš jau buvau įpusėjęs antrąjį savo darbotvarkės Vilniaus univer-

sitete dešimtmetį). Zuozas nieko originalaus neišgalvojo — atkakliai siūlė manęs viską tą patį Valentiną Stundį (socialdemokratas siūlo krikdėmą, tai dyvai!), gynė Elena Tervidyte ir jos „Dialogą“ kurį aš esą skriaudžiu.

Centro sąjungos, kuri iškelė Valdą Adamkų kandidatą į prezidento postą, nariai ėjo toliau ir puolė ne tik mane, bet taip pat Seimo pirmininką Vytautą Landsbergį ir Vyriausybės vadovą Gedimį Vagnorių, kam šie mane palaikė. Ypač įnirtingai reikšėsi Regimantas Čiupaila, kurį prieš mane nusiteikė Ministerijos darbuotojai centrui savo uždaroje konferencijoje vasario 14 d. pasiūle kaip būsimąjį švietimo ir mokslo ministrą (turiu kopiją rašto, adresuoto Centro sąjungos pirmininkui Romualdui Ozolui ir Frakcijos pirmininkui Egidijui Bickauskui), taigi Čiupaila veikė kaip suinteresuotas asmuo.

Į puolimą įsijungė naujų žmonių, iš kurių labiausiai minėtina Vilniaus pedagoginio universiteto praeaktorė Irena Musteikienė. Su ja ir su šima anksčiau mano (ir mano šeimos) santykiai buvo labai draugiški. Kodėl ji ėmė taip elgtis, galia tik spėlioti. Gal taip darė vertė jėgos, kurios anksčiau bolševikmečiu padėjo jos vyrui, tuo patiu ir jai, kilti karjeros laiptais. Gal ji pyko ant manęs už tai, kad aš niekuomet nekeičiau savo ideologijos (ji taip darė), bolševikams valdant nepriklausiau jų partijai (ji priklausė ir aktyviai reikšėsi), nebuvau net komjaunuolis. Jutau, kad manęs nemėgo visi tie, kurie linko it nendrės į tą pusę, iš kur

vėjas pučia, nesvarbu dėl kokių priežasčių (daugiausia dėl asmeninės karjeros) taip darė. Teatleidžia jiems Dievas!

Tokį įnirtingą puolimą pakelti reikėjo daug jėgų. Atrodo, aš jų turėjau pakankamai. Naktimis miegodavau gerai. Žmona sakė pastebėjusi, kad juo labiau budavau puolamas, juo geriau miegodavau. Taip yra todėl, kad sąžinė rami. Nieko neskrandavau, stengiausi kitiems padėti. To negalėjo nežinoti Ministerijos ir kiti švietimo darbuotojai.

Nežiūrint to, 1998.01.23 pasijutau labai išvargęs, kažkiek sušlubavo širdis. Matyt, pakenkė labai didelė įtampa ir nesibaigiantys trūkdymai dirbti. Nuvykau į Santariškių ligoninę, kurios žymus kardiologai mane globojo (labai jiems esu dėkingas!) nuo pat to laiko, kai prieš aštuonerius metus mane buvo ištikęs širdies infarktas, irgi po labai ilgų, užsitususių ne vienerius metus ir visiškai absurdiškų puolimų, vykdytų Vilniaus universiteto bolševikų (tie „veikejai“ dabar nuolankiai sveikinais lyg niekur nieko). Šikart širdies zondavimas parodė menkus sutrikimus, mano laimei, širdies operuoti neprireikė. Pagulėjęs 10 dienų ir kiek pailsėjęs grįžau į Ministeriją tęsti nebaigtų darbų, nepasinaudojęs gydytojų siūlytu kurortiniu poilsiu.

Mano gynyba

Įnirtėjant prieš mane puolimui, stichiškai atsirado ir gynyba. Tauta priešinosi kosmopolitizmui. Gavau dau-

gybę laišku, pritariančių mano siekiams ir mane raginančių nenuleisti rankų, dar atkakliau dirbti. Rašė nepažįstami žmonės iš įvairių Lietuvos miestų (Vilniaus, Kauno, Panevėžio, Zarasų, Jurbarko, Moletų, Druskininkų, Palangos...), net iš nedidelių miestelių (pvz., Čiobiškio, Ariogalos), taip pat iš užsienio šalių (pvz., Živilė Makauskienė iš Varšuvos, Bronius Nainys, Antanas Adomenas iš Čikagos ir kt.). Kai kurie laišškai iš provincijos buvo anoniminiai, jų autoriai sakėsi bijantys vietinės valdžios. Gaudavau ir kopijas tokių laišku, kurie buvo pasiųsti prezidentui, Seimo pirmininkui ar Premjerui. Buvo taip pat kolektyvinių laišku ir organizacijų pareiškimų, pvz., Lietuvos maironiečių draugijos (pasirašė 23 draugijos tarybos nariai ir būrelių vadovai iš visos Lietuvos), Lietuvos Respublikos Krašto apsaugos biciliu klubo (32 parašai), Vilniaus miesto tarybos deputatų klubo „Sostinė“, Kedainių Povilo Lukšio šaulių kuopos, bendras raštas iš Politinių kalinių ir tremtinių sąjungos, „Vilnios“ draugijos ir pensininkų draugijos „Botai“, Panevėžio skyrių, Šilalės rajono savivaldybės tarybos. Nepriklausomybės partijos tarybos, Pasaulio lietuvių bendruomenės (JAV), Vilniaus krašto lietuvių sąjungos centro valdybos (Kanada). Pažymėtinas kolektyvinis Lietuvos mokytojų prašymas Prezidentui, Seimo pirmininkui ir Premjerui (su 17 parašu iš visos Lietuvos) ir mokytojų Sigitto Krakausko iš Balstogės (Lenkija) raštas Seimo švietimo, mokslo ir kultūros komiteto pirmininkui Žibartui Jackūnui. (Bus daugiau)

PASKUTINĖ STASIO ŠILINGO KELIONĖ...

Jo dukra Laima Vansauskienė išpildė savo tėvo troškimą

Stasys Šilingas buvo žymus nepriklausomos Lietuvos valstybininkas: Valstybės Tarybos pirmininkas, teisingumo ministras, kultūrininkas, laikraštininkas, Sibiro tremtinys. Jis mirė 1962 m. po sugrįžimo iš tremties Kelmėje ir ten palaidotas.

Jo žmonai — Emilijai Bytautei ir jų dukrai Ramintai, kurios 1941 m. irgi komunistų ištremtos į Sibirą, nepasisekė gyvoms grįžti į tėvynę. Emilija badu ten mirė 1943 m., o po metų, neatlaikiusi nežmoniško tremties sąlygų, gyvųjų eiles apledo ir Raminta. Jų palaikai, giminių rūpestiu, buvo parvežti iš tolimojo Altajaus ir perlaidoti šalia Stasio Šilingo Kelmės kapinėse.

Tačiau S. Šilingas buvo palikęs savo neoficialų testamentą, kuriame išreiškė norą būti palaidotu ant Nemuno kranto, šalia dar vaikystėje mirusios dukrelės Audronės.

Tokį savo paskutinį norą šis, vienas žymiausių Lietuvos vyrų, buvo išdėstęs 1956 m. rašytame laiške Čikagos priemiesčio Lyons gyvenančiai vyriausiajai dukrai Laimai Vansauskieni.

Ją aplankė rytojaus dieną po sugrįžimo iš tėvynės, kur ji išpildė savo tėvo valią. Kukliame namelyje, Čikagos vakariniam priemiestyje, Laima ir jos vyras Mykolas pasakojo apie perlaidojimo iškilmes, rodė gausybę nuotraukų iš apeigų Kelmėje, Kaune ir Ilguvos kapinėse, visai netoli Misiūnų, kur prieš karą jų šeima gyveno.

Laima turi savo tėvo laišką, kuriame jis rašė: „Ir štai vaikiai, neskirta buvo mamytėi ir Ramintai grįžti. Kaip būtų gera, kad jums arba anūkešiams pavyktų bent palaikus gražinti ir pakasti ant Nemuno kranto, greta Audronės ir manęs, jei likimas leistų atsidurti šalia. Bet veltui galvoju, veltui rašau. Tai neįgyvendinama svajonė...“

Tačiau ta „neįgyvendinama svajonė“ išpildė ir visi keturi mirusieji Šilingų šeimos nariai: Laima, Mykolas, Raminta ir Audronė. Šis kito ant Nemuno kranto esančiose Ilguvos kapinėse.

Apie šį jaudinantį momentą papasakojusi iš iškilmų grįžusi Laima kalbėjo: „Man visa tai atrodė lyg kaip sapnas... Aš dar negaliu įsisąmoninti, kad galėjome išpildyti didžiausią tėvelio troškimą. Net sunku įsivaizduoti, kaip mus visus gražiai Lietuvoje priėmė, kaip puikiai rūpinosi, kiek daug gražių žodžių žymieji Lietuvos valstybės vyrai

ir dvasiškai Tėvelio adresu išsakė. Nežinau, kada vėl galėsiu grįžti į realybę...“

Teko vartyti bent šimtinę perlaidojimo iškilmų nuotraukų, skaityti dešimtis iškarpu iš Lietuvos spaudos. Nepriklausomas Kelmės rajono laikraštis „Bičiulis“ rugpjūčio 25 d. laidos pirmame puslapyje patalpino rašinį su didoka antrašte: „Rytoj Kelmė atsisveikina su Stasiu Šilingu“.

Kelis kartus apie iškilmę rašė „Kauno diena“, kurios rugpjūčio 28 d. numerio tilpo ilgas straipsnis apie laidotuves: „Paskutinė Valstybės žuolė kelionė Nemunu“. Kitas Kaune išeinantis laikraštis — „XXI amžius“ rugsėjo 3 d. numeryje net pusantro puslapio paskyrė aprašymui, pavadintam „Tešviečia Lietuvos istorijoje Stasio Šilingo pavarde“ ir devynioms nuotraukoms iš laidojimo iškilmų Kaune ir Ilguvoje.

Šakių rajono laikraštis „Draugas“ rugsėjo 3 d. patalpino ilgą, iliustruotą reportažą, skyrelyje „Stasio Šilingo atminimui“, pavadintą „Ne liūdesio, o sugrįžimo Ilguvos dieną“. Beje, šie žodžiai yra paimti iš Šilingų šeimos atstovės, kalbėjusios prie kapo Ilguvoje, Vengros Šilingaitės-Rupinskienės, gyvenančios Australijoje, pareiškimo. Ji pažymėjusi, kad pagaliau išpildė tėvelio norą su mamute ir Raminta grįžti Ilguvos, teigė: „Tai — ne mirties, ne liūdesio, o sugrįžimo diena“.

Prie kapo Ilguvoje kalbėjęs Lietuvos dabartinis teisingumo ministras Gintaras Balčiūnas sakė: Yra švyturiai, kurie veda Lietuvą į priekį. Jūs buvot S. Šilingas, liksite ištikimu savo principams“.

Visų trijų Šilingų šeimos narių palaikai su karštais Ilguvos buvo atplukdyti motorlaiviu iš Kauno, kur rugpjūčio 27 d. Vytauto bažnyčioje Mišias atliko mons. Alfonsas Svarinskas ir čia dalyvavo Seimo pirm. Vytautas Landsbergis, Lietuvos kariuomenės vadas, generolas Jonas Kronkaitis, Kauno apskrities sekretorius Valerijonas Senvaitis, Kauno vice-neras Antanas A. Balutis, kariuomenės, Šaulių bei kitų organizacijų ir Sąjunga atstovai.

Iš Vytauto bažnyčios Nemuno kryptimi karstus nešė „Geležinio vilko“ brigados garbės sargybos kuopos nariai. Karstai perjuosti trispalvėmis buvo uždėti ant motorlaivio „Verknė“ stogo. Prieš pasileidžiant kelionei Nemunu, Kauno priplaukoje atsisveikinimo žodi

Paskutinis atsisveikinimas su trimis Šilingų šeimos nariais Ilguvos kapinėse rugpjūčio 27 d. Kalba Vinga Rupėkienė-Šilingaitė iš Australijos. Šalia jos — arkivysk. Sigitas Tamkevičius ir Valstybinės laidojimo komisijos narys, Zanavykų bendrijos pirm. Albinas Vaičiūnas. Nuotr. Jono Ivaškevičiaus

tarė Seimo pirm. V. Landsbergis. Jis teigė, kad S. Šilingo gyvenimas buvo skirtas tėvynei, valstybei ir todėl ji mums verta studijuoti, geriau pažinti. Kalbėtojas pabrėžė, jog reikia daugiau literatūros visuomenei, studentams, kurioje būtų nušviesta S. Šilingo asmenybė. V. Landsbergis dar pridėjo — „Plačiau pasidomėjęs šios šeimos likimu, negali likti abejingas: jame buvo tiek šviesos, orumo, talentų ir tiek tragizmo“.

Ilguvoje prie Nemuno kranto irgi laukė minios žmonių: tautiniai rūbai pasipuosę mokiniai, šauliai, kariuomenės vyrai, dvasiškiai. Visi prajudėjo į Ilguvos bažnyčią, grojant Lietuvos kariuomenės orkestrui. Čia giedoją Vilniaus Arkikatedros Bazilikos choras, vad. Leono Pranulio.

Mišių metu pamokslą pasakė, arkivysk. Sigitas Tamkevičius, sužymėjo didelius S. Šilingo darbus, prisiminė jo išgyventus sunkius metus tremtyje, be tėvynės, be artimųjų. „Žvelgdamas iš Evangelijos aukštumos drįsčiau tvirtinti, kad jo gyvenimas ir kancėja Sibire buvo apvainikavimas tuo, ką jis statė per visą gyvenimą. Dievas leido eiti jam tuo keliu, kuriuo Jėzus Kristus nujėjo savo žemiškame gyvenime“, — kalbėjo arkivysk. S. Tamkevičius.

Šiose neeilinėse iškilmėse buvo susirinkę net 15 Šilingų šeimos narių iš viso pasaulio. Šalia jau minėtųjų Laimos Vansauskienės ir Vengros Rupinskienės buvo ir kitų S. Šilingo dukrų šeimų nariai. Buvę suvažiavę artimieji ne tik iš Čikagos bei jų apylinkių ir Australijos, bet atvyko ir iš Aliaskos, Kanados, Italijos ir kitur. Atvažiavo S. Šilingo net provaikiai, kurių dalis dar kalbėjo neblogai lietuviškai. Visi jie pakrikštyti gražiais lietuviškais tautiniais vardais, beveik visi sudarę lietuviškas šeimas.

Čia reikia pažymėti, jog Čikagos priemiestyje — Lyons gyvenančios Laimos Vansauskienės dukros Svajos Worthington ir Lietuvą atvykusios atžalos, puikavosi gražiais lietuviškais vardais, o vienas iš jos septynių vaikų — Aras prie kapo Ilguvoje pasakė atsisveikinimo kalbą.

Tačiau labiausiai šių perlaidojimo iškilmų dalyvius sujaudino Rasos Kubiliūtės-Mauragienės (iš Australijos) skaitomi žodžiai. Ji čia atsiėmė iš savo senelio 1957 metais gautą knygėlę — A. Baranauko „Anykščių šilėlį“. Ant pageltusių šios knygelės lapų, kurioje išsakyta nepaprastas Lietuvos gamtos grožis, savo vaikaitę lietuvių tautos patriarchas buvo užrašęs:

„Pamirsi, atmintinai išmoksi. Džiaugsis diedukas, nors tuo tarpu ir negirdės tavo lūpųčių čilbant „Anykščių šilėlį“. Bet tavo diedukas — stiprios dvasios žmogus, tvirtai tikintis kada nors išties išgirsis“.

Ir tada, įvyko, galima sakyti, stebuklas. Rasa skaitė čia

KRYŽIUS, KURIO NĖ KARAI, NĖ KOMUNISTAI NEĮVEIKĖ

Rugsėjo mėnesio viduryje iš Lietuvos į Čikagos priemiestį — Lyons sugrįžusi žymioji Lietuvos valstybės vyro, ministro, teisininko, kultūrininko, vėliau politinio kalinio, tremtinio Stasio Šilingo vyriausioji dukra Laima su savo vyru Mykolu Vansausku, parodė neįtikėtiną nuotrauką, kurią padarė savo gimtinėje Misiūnuose, šalia Ilguvos.

Tai vietovė, kurioje jos tėvai 1925 m. buvo nusipirkę Ilguvos dvaro polivarko apieštus trobesius ir gabalą žemės. Čia per kelis metus jie trobesius sutvarkė ir juose ne tik didelė (9 vaikai ir tėvai šeima gyveno), bet šioje vietovėje užvėrė ir kultūrinis gyvenimas, kurį dar išlikę mūsų tautiečiai gerai prisimena, o jaunesnieji tik spaudoje ar knygoje pasiskaito.

Tačiau Šilingų šeimos, kaip ir daugumos Lietuvos gyventojų, gyvenimą sujaukė sovietinė okupacija. 1941 m. birželio 14 d. iš Misiūnų sodybos Sibiran buvo ištremti trys Šilingai: Stasys, jo žmona Emilija ir dukra Raminta. Kitos dukros (išskyrus vieną — Audronę, mirusią 1934 m. jai einant dešimtuosius, ir palaidotą Ilguvos kapinėse), antrą kartą artėjant Raudonajai armijai, pasiklido po platų pasaulį. Šešios dar ir dabar gyvena įvairiose pasaulio kontinentuose, augina nemažą būrį savo vaikų ir jų vaikų. Net 15 jų buvo atvykę į Stasio Šilingo perlaidojimo iškilmes, įvykusias rugpjūčio mėn. pabaigoje Lietuvoje.

Šilingų sodyboje išliko tik kryžius

Dabar grįžkime atgal prie tos sunkiai įsivaizduojamos nuotraukos, kurią parsivežė Šilingų vyriausioji dukra. Nuotrauka daryta 1996 metais, kuomet ji pirmą kartą, po 52 metų pertraukos vėl pamatė gimtinę Misiūnuose. Ir koks buvo nustebimas — visi sodybos pastatai šluote nušluoti nuo žemės paviršiaus, ten auga tik javai. Tačiau išlikęs tik didelis ažuolinis, apsidintęs gelėmis kryžius, kuris stovėjęs, kuomet jos tėvas sodybą pirkė 1925 metais.

Laima Šilingaitė — Vansauskienė, kuri apie tai mums pasakojo, pati labai stebisi, kaip tai galėjo atsitikti, kad kryžius išgyveno karų ir komunistų teroro dienas. Ji kalvoja, kad paties aukščiausiojo ranka šią brangią Šilingų šeimos relikviją išsaugojo. Australijoje gyvenančios Šilingų

ištraukas iš šeimos relikviją tapusios knygelės apie Lietuvos gamtos grožį, o visa tai girdėjo ne vien tik iškilmėse dalyvavusieji žmonės, netoli esantieji klevai, bet ir pats čia jau amžinam poilsiui palaidotas Lietuvos valstybės Ažuolas.

Edvardas Šulaitis

dukros ir jų vaikai pasistengė, kad prie šio kryžiaus būtų prikalta užrašas, liudijantis, jog čia gyveno vienas iš didžiausių Lietuvos valstybininkų.

Žadama įsteigti Šilingo muziejų

Jau kiek anksčiau Šilingams priklausanti žemė atgavo jų dukros. Bet tik dabar ji norima pastatyti namą ir čia įsteigti Stasio Šilingo atminimui muziejų.

Šią mintį įgyvendinti imasi Lietuvos Zanavykų bendrija su jos pirmininku Albinu Vaičiūnu, kuris buvo valstybės Šilingų perlaidojimo komisijos narys. Jis žadėjo sudaryti tuo reikalu žmonių būrį, įsteigti lėšų telkimo fondą, žada pradėti telti Šilingų šeimos relikvijas, kurių Lietuvoje turėtų būti nemažai pas privačius asmenis.

Viena Šilingų dukra, Rusnė Kubilienė, gyvenanti Australijoje, sako dar yra išsaugojusi savo mamos Emilijos Bytautaitės — Šilingienės naudotą samitį.

S. Šilingas labai domėjosi ir menu, buvo vienas Lietuvos meno draugijos organizatorių, rūpinosi Čiurlionio paveikslų išlikimu. Gyvenant Kaune, o vėliau — Misiūnuose, jis kaudė dailės kūrinius. Buvo surinkęs apie šimtinę geriausiųjų dailininkų — A. Varno, K. Šimonio, Vienožinskio ir kitų kūrėjų paveikslų. Gaila, kad jie vėliau išgrobstyti, tačiau, reikia manyti, jog neužvo. Galbūt dabartiniai savininkai juos, o taip pat ir kitą karo metais išlaikytą Šilingų šeimos turtą, sugrąžins į planuojamą muziejų Misiūnuose?

Stasio Šilingo knygelė

Kalbant apie S. Šilingo įamžinimą, reikia paminėti ir pirmąją kregždę šioje srityje.

Misiūnuose, šalia Ilguvos (Šakių raj.) prieš karą stovėjo Šilingų sodyba, karo metu sunaikinta. Dabar yra išlikęs tik kryžius.

SKELBIMAI

ELEKTROS
VEDIMAI — PATAISYMAI
Turiu Čikagos miesto leidimą.
Dirbu užmiesty. Dirbu greitai,
garantuotai ir sąžiningai.
773-779-3313
KLAUDIUS PUMPUTIS

AUTOMOBILIO, NAMŲ, SVEIKATOS,
IR GYVYBĖS DRAUDIMAS.
Agentas Frank Zapolis ir Off. Mgr. Aukšas
S. Kane kalba lietuviškai.
FRANK ZAPOLIS
3808 1/2 West 85th Street
Tel. (708) 424-8854
(773) 581-8854

TAISOME
SKALBIMO MAŠINAS,
SALDYTVUŠAS, ŠILDYMO
SISTEMAS, VIRYKLAS,
ORO VĖSINTUVUS.
H. DECKYS
TEL. 773-585-8624

Perkate automobilį?
Turite kredito problemų?
Nėra kredito istorijos?
Pirmas automobilis?
Neilgai naujame darbe?
Ką tik atvykot į JAV?
Ne problema!
Žemos automobilio kainos!
Maži mėnesiniai mokėčiai!
Nėra pradinio mokėčio!
Galėsite sėst už vairo šiandien!
(630) 207-2748

JANITORS
Positions now available at
O'Hare airport. Full time
positions 1st, 2nd and 3rd
available. Will train. Apply in
person, Scrub, Inc. 5251 N.
Milwaukee Ave., Chicago, IL
60630 or call 773-286-5115.

Įnuomuoju butą: 6 kamb.,
3 mieg. su baldais Brighton
Pk. apylinkėje.
Tel. 773-376-7883.

GREIT PARDUODA

RE/MAX
REALTORS
off. (773) 586-5959
home (708) 425-7160
pager (708) 866-4919

RIMAS L. STANKUS

• Greitas ir sąžiningas pataravimas
• Nuosavybių įkainavimas veltui
• Perkame ir parduodame namus
• Pensininkams nuolaida

KMIECK REALTORS
7822 S. Pulaski Rd.
4365 S. Archer Ave.

DANUTĖ MAYER

773-284-1900
Jei norite parduoti ar pirkti namus
kreipkitės į Danutę Mayer. Ji
profesionali, sąžiningai ir asme-
niškai pataravus. Įkainavimas
veltui.

Jeigu senatvėje ar negalioje jūs
norite globos ne senelių namuose,
bet jaukioje šeimyninėje
lietuviškoje aplinkoje, turėti
atskirą kambarį, lietuvišką
maistą, lietuvišką spaudą ir
knygas, sutaupti sunkiai
uždribus dolerius, skambinkite
Apolonijai, tel. 708-387-2067 ir
pasitarkite.

MANUFACTURING
World class manufacturer looking for
electro, mechanical assemblers. Must
read, write & speak English. Competi-
tive pay, benefits & 401 K. Apply in
person 9 am to 1 pm ONLY. No phone
calls please. 6600 W. Touhy, Niles, IL.

Reikalinga lietuvių, 30 m. arba
vyresnė, pritarinti 2 vaikus
Hyde Park apyl., Čikagoje. 5
dienas į savaitę, nuo 8 v.r. iki 6
v.v. Reikia šiek tiek mokėti
angliškai. Skambinti: Julie,
tel. 773-536-6371.

daugiau giliniesi į S. Šilingo
veiklą, jo atliktus darbus, tuo
labiau pamilsti šį didįjį lietuvių
— mūsų šviesulį, kuris, iš-
kentęs Sibirą bei kitą tremtį
vos grįžęs į Lietuvą, mirė
1962 m. lapkričio 13 d.

Edvardas Šulaitis

KATALIKAI TĖVAI SUSIBURĖ ASOCIACIJON

Gegužės 15 d. Kauno jėzuitų
gimnazijoje įsteigta Katalikų
tėvų asociacija. Steigiamosios
konferencijoje dalyvavo apie
20 atstovų iš Kauno jėzuitų
gimnazijos, Klaipėdos P. Mašiotų
vidurinės mokyklos, Rietavo
katalikiškos vidurinės mokyklos,
Kretingos katalikiškos
gimnazijos ir Alytaus katalikiškos
vidurinės mokyklos.

Konferencijoje buvo patobu-
lintas ir papildytas įstatų pro-
jektas, priimti asociacijos įsta-
tai, kuriuos artimiausiu metu
žadama įregistruoti Teisingumo
ministerijoje, aptarti arti-
miausi darbai ir ateities pla-
nai, išrinkta 5 asmenų laiki-
noji asociacijos taryba, kurios
pirmininko pareigas sutiko
eiti Klaipėdos P. Mašiotų vidur-
inės mokyklos atstovas A. Ma-
tulionis. Pasak vieno iš
šios asociacijos iniciatorių ir
įkūrėjų, Kauno jėzuitų gimna-
zijos tėvų komiteto pirmininko
V. Abraičio, siekiant įtraukti
kuo daugiau mokyklų, ku-
rioms rūpi katalikiškas dori-
nis mokymas, norima paska-
tinti Katalikų tėvų asociacijos
skyrus įsteigti kiekviename
rajone ar bent apskrityje. Kata-
likų tėvų asociacija — dide-
lia ramstis tobulinant katali-
kiško švietimo sistemą. Atei-
tyje ketinama įkurti katali-
kiško švietimo fondą, kuris
remtų studentus, besirengian-
čius dirbti katalikiško švieti-
mo baruose, bendradarbiauti
su Europos valstybėse vei-
kiančiomis katalikų tėvų aso-
ciacijomis.

BŽ, 1999, Nr. 10

Iš užsienio atvykusios Stasio Šilingo dukros (iš kairės) Laima Vansauskienė ir Vinga Rupėkienė per laidojimo iškilmes Vytauto bažnyčioje Kaune Nuotr. Jono Ivaškevičiaus

Visi, iš užsienio kraštų atvykę, Šilingų šeimos atstovai po perlaidojimo ilguvos kapinėse. Netrukus po to iš artimųjų tarpo išsiskyrė dar vienas narys — Aidas Kubilius. Nuotr. Jono Ivaškevičiaus

LIETUVOJE MIRĖ TAUTIEČIS IŠ AUSTRALIJOS

Šilingų šeimos narius, susirinkusius į Stasio Šilingo, jo žmonos Emilijos ir dukros Ramintos perlaidojimo iškilmes tėvynėje, o taip pat ir Australijoje likusius artimuosius, nepaprastai sujaudino į tėvų žemę atvykusio Aido Kubiliaus staigi mirtis.

Sis 41 metų amžiaus S. Šilingo dukros Rusnės Kubilienės, gyvenančios Adelaidėje, Australijoje, sūnus, mirė truputį daugiau negu savaitei praėjus po savo žymiojo senelio perlaidojimo iškilmių.

Aidas Kubilius, be savo motinos, paliko ir Adelaidėje gyvenančią žmoną Ramoną bei mažamečius vaikus Liną ir Kostą.

Jo mirtis buvo tikrai netikėta ir, žinoma, nelaukta. Gana stipriai atrodantis Aidas mirė Skuode rugsėjo 4 d., kuomet jis ten lankėsi pas savo tėvo gimines. Kaip pasakoja jo teta, gyvenanti Lyons, Ill., prie Čikagos, jis krito staiga, bežaisdamas su vaikais krepšinį. Padarius skrodimą patirta, kad jam buvo užsikūlusios širdį einančios arterijos.

Idomu, kad Aidas niekada nesiskundė sveikata ir, būdamas jauno amžiaus, pas gydytojus nevaikščiojo. Kuomet jo senelio, S. Šilingo laidotuvių procesija nuo Nemuno kranto kopė į kalvą Ilguvon, Aidas dar pagelbėjo savo dėdei Mykolui Vansauskui iš Čikagos priemiesčių įveikti šį nuotolį. „Visai neatrodė, kad Aidas po maždaug savaitės apelsų gyvųjų eiles“, — taip kalbėjo M. Vansauskas, kuomet buvo užkalbintas savo namuose „Draugo“ bendradarbio. Jis teigė, kad mirusiojo palaikai

buvo parvežti Australijon ir rugsėjo 15 d. ten palaidoti. Čikagos apylinkėse gyvenantieji artimieji taip pat pažymėjo, jog Aidas buvo veiklus vietos lietuvių tarpe ir pasireiškė ateitininkų organizacijoje.

Reikia pasakyti, jog į tėvynę buvo atvažiavę dar du staiga mirusiojo Aido broliai — Linas ir Saulius (jis gyvena Italijoje) ir sesuo Rasa Mauragienė. Jų visų mama, S. Šilingo dukra Rusnė Kubilienė šį kartą likosi namuose. Jai apie šią netikėtą mirtį telefonu buvo pranešta į Australiją. Šią liūdną žinią iš tėvynės tuoj pat sužinojo ir mirusiojo žmona Ramona.

Tai turbūt buvo pirmas kartas, kuomet Lietuvoje mirė tokio jauno amžiaus mūsų tautietis iš užsienio. Anksčiau esame girdėję tik apie vieną, kitą jau garbingo amžiaus sulaukusį iš kitur atvykusių lietuvių mirtį tėvynėje.

Ed. Šulaitis

KULTŪROS TARYBOS VEIKLOS APŽVALGA

Atkelta iš 3 psl.

Ypač daug dėmesio sulaukiama iš „Draugo“ vyr. redaktorės Danutės Bindokienės bei „Pasaulio lietuvių“ redaktoriaus, PLB pirm. Vytauto Kamanto. Ačiu visiems spaudos talkininkams, ačiu „Margučio II“ ir kt. radijo darbuotojams už kultūrinių darbų informaciją.

Vykdamas JAV LB XV tarybos nutarimą, buvo sudarytas 1999 metų minėtinų sukaktių kalendorius ir išsiųstas visų LB apylinkių bei apygardų pirmininkams. Laiškais ir te-

Mes patys turime toliau rūpintis kultūrine veikla.

Susitikus su vienu iš geriausių Lietuvos dainininkų bosu Vladimiru Prudnikovu ir graziabalse Judita Leitaite, susitarta dėl koncertų gastrolių, kurios įvyks JAV-se 2000 metais. Taip pat susitarta su poetu Justinu Marcinkevičiumi. Jis sutiko atvykti į „Poezijos dienas“ 2000 m. gegužės mėn. Be šių susitikimų, išvyka į Lietuvą buvo darbinga ir prasminga, nors saulė negailestingai šildė.

„Poezijos dienos“ buvo tęsiamos Clevelande. Ten savo kūrybą skaitė Balys Auginas, Aurelija Balasaitienė, Dalia Stanišienė ir Vytautas Landsbergis.

JAV LB Kultūros tarybos pirmininkė susirūpino, kad Čikagos išieivijos sostinė jau keleri metai, neturi teatro. Vasario 3 d. per spaudą ir radiją buvo sukvietas pirmas mėgėjų aktorių susirinkimas. Atvyko dvi režisierės: Audrė Budrytė ir Irena Leonavičiūtė. Pirmas teatro spektaklis — premjera įvyko rugsėjo 19 d. Jaunimo centre. Buvo vaidinta rašytojo Petro Vaičiūno komedija „Tuščios pastangos“. Režisavo Audrė Budrytė. Teatras pavadintas „Žaltvykslė“ ir yra LB Kultūros tarybos globojamas. Dabar šis teatras laukia kvietimų į kitas LB apylinkes.

JAV LB Kultūros taryba suorganizavo platų Lietuvos himno autorius, rašytojo ir publicisto dr. Vinco Kudirkos minėjimų tinklą 100 metų sukakties nuo jo mirties proga. Minėjimai vyks tokia tvarka: spalio 3 d. Čikagoje, spalio 9 d. Clevelande, spalio 10 d. Baltimorėje, spalio 13 d. Putname, spalio 16 d. Bostone, spalio 17 d. New Yorke, spalio 19 d. Washington, D.C., spalio 21 d. St. Petersburg, spalio 24 d. Los Angeles, spalio 30 d. Denver, spalio 31 d. Omaha, lapkričio 6 d. Detrote ir lapkričio 14 d. Toronte, Kanadoje. Visuose minėjimuose akademine paskaita skaitys docentė dr. Irena Slavinskaitė, o meninę dalį atliks aktorė Virginija Kochanskytė. Viešnios specialiai iškvietos iš Lietuvos. Be jų dar dalyvaus ir vietiniai menininkai. Iš Lietuvos jos atveža specialiai paruoštą parodėlę.

JAV LB Kultūros izdą pa-

vyzdinčiai tvarko izdininkė Dalia Anysienė. Muzikologė dr. Loreta Venclauskienė turi daug idėjų ir patyrimo kultūros srityje, tačiau Kultūros taryba iš kultūros nepadarė pelno ir ne viską įmanoma įgyvendinti. Loreta Venclauskienė sudarė svarbias muzikos premijos gaires. Be Dališ Šlenienės pagalbos būtų sunku surengti bet kokią renginį PLC, Lemonte. Ji sumaniai tvarko muziejų ir paruošė dailės premijos gaires. Laima Petrauskaitė-Vanderstoep kelis metus savanoriškai tęsia sakinčios istorijos projektą. Regina Jautokaitė prisideda ten, kur darbas šaukia. Visi JAV LB Kultūros tarybos nariai negauna jokio atlyginimo, dirbama savanoriškai.

Marija Remienė
Kultūros tarybos pirmininkė

APDOVANOTI RELIGIJOS LAISVĖS GYNĖJAI

Vasario 16-osios — Lietuvos valstybės atkūrimo dienos proga Lietuvos valstybės ordinu apdovanoti per 100 Lietuvos ir užsienio valstybių piliečių, tarp jų Tikinčiųjų teisių gynimo katalikų komiteto steigėjai ir nariai, Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos leidėjai ir platintojai, pagrindinės spaudos leidėjai. „Už nuopelnus siekiant Lietuvos Nepriklausomybės, ginant žmogaus teises ir laisves okupuotoje Lietuvoje“ Vyčio Kryžiaus 2-ojo laipsnio ordinu apdovanotas arkivyskupas Julijonas Steponavičius (po mirties), Vyčio Kryžiaus 3-ojo laipsnio ordinu — kunigai Karolis Garuckas, Virgilijus Jaugelis, Lionginas Kunevičius, Zigmantas Nečiunskas (po mirties), Edmundas Paulionis, Vytautas Vaičiūnas, Vincentas Velaivičius; Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino 3-ojo laipsnio ordinu — kunigai Kazimieras Kuzminskas, Jonas Kastytis Matulionis, Kazimieras Pugevičius. Tarp apdovintųjų buvo būsios katalikiškojo pagrindinio veikėjo: Adelė Dirsyte, Mečislovas Jurevičius, Petras Paulaitis (po mirties), Povilas Peteliūnas (po mirties), Petras Plumpa, Leonora Sasnauskaitė, ses. Gema Stanelytė, Algirdas

Statkevičius, ses. Birutė Briūtė, Povilas Butkevičius (po mirties), Povilas Buzas, Anasztazas Janulis (po mirties), seserys Julija Kuodytė, Bernadeta Mališkaitė, Genovaitė Navickaitė, Elena Šuliuskaitė, Zita Vanagaitė (po mirties), Ona Vitkauskaitė. „Už nuopelnus Lietuvos valstybei ir pastangas garsinant Lietuvos vardą pasaulyje“ Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino 3-ojo laipsnio ordinu apdovanotas prel. Juozas Prunskis. Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino 2-ojo laipsnio ordinu apdovanotas nepaprastasis ir įgaliotasis Lietuvos Respublikos ambasadorius prie Šventojo Sosto ir Maltos ordino Kazys Lozoraitis.

BŽ, 1999, Nr. 4

A. † A.

JONAS BALSUS

Gyveno Oak Lawn, IL. Anksčiau Marquette Park apylinkėje.

Mirė 1999 m. rugsėjo 27 d., 6 v.v., sulaukęs 87 metų. Gimė Rusijoje, Ekaterinodar, dabar vadinamame Krasnodar mieste. Į Lietuvą grįžo 1921 m. Amerikoje išgyveno 50 metų.

Nuliūdę liko: žmona Ursulė Lietuvninkaitė Lipcienė Balskienė, sūnus John West su šeima, a. a. Jono brolio dukra Nijolė Maziliauskienė su šeima Lietuvoje; podukra Nijolė ir Arnoldas Voketaičiai su šeima Čikagoje; Ursulės Balskienės seserys: M. Valiukevičienė, Lemont, IL ir A. Žitkienė, Seattle, WA; 2 brolėnės: Albina Lietuvninkienė ir Adelė Lietuvninkienė su šeimomis Čikagoje. Daug giminių Lietuvoje.

Priklausė Džukų draugijai, Lietuvių Namų savininkų draugijai ir kt. lietuvių organizacijoms.

Velionis pašarvotas spalio 1 d. nuo 3 iki 8 v.v. Petkus Marquette laidojimo namuose, 2533 W. 71 St.

Laidotuvės įvyks šeštadienį, spalio 2 d. Iš laidojimo namų 9:00 val. ryto bus atlydėtas į Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčią, kurioje 9:30 val. ryto bus aukojamos gedulingos šv. Mišios už Velionio sielą. Po Mišių Velionis bus palaidotas Šv. Kazimiero lietuvių kapinėse. Vietoje gelių prašoma aukoti Almos fondui arba „Lietuvos Vaikų vilčiai“.

Nuoširdžiai kviečiame gimines, draugus ir pažįstamus dalyvauti šiose laidotuvėse.

Nuliūdę: žmona, sūnus, podukra, žentas ir kiti artimieji.

Laidotuvių direkt. Donald M. Petkus. Tel. 773-476-2345.

A. † A.

kun. JUOZAS MAKARAS

Gyveno Glenview, IL, anksčiau Čikagoje, Marquette Parko apylinkėje.

Mirė 1999 m. rugsėjo 28 d., 8 val. ryto, sulaukęs 88 metų.

Gimė Sheboygan, WI.

Nuliūdę liko: sesuo Nellie Post, brolis vienuolis Basil, OSF.

Velionis pašarvotas ketvirtadienį, rugsėjo 30 d. nuo 3 iki 9 v. v. Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčioje.

Laidotuvės penktadienį, spalio 1 d. po 10:30 val. ryto šv. Mišių Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčioje. A. a. kun. Juozas bus palaidotas Šv. Kazimiero lietuvių kapinėse.

Nuoširdžiai kviečiame gimines, draugus ir pažįstamus dalyvauti šiose laidotuvėse.

Nuliūdę: sesuo ir brolis.

Laidotuvių direkt. Donald M. Petkus. Tel. 800-994-7600.

A. † A.

Jūrų kpt. BRONIUS KRIŠTOPAITIS

Gyveno Čikagoje, West Lawn apylinkėje. Mirė 1999 m. rugsėjo 28 d. 5:30 val. vakaro, sulaukęs 96 metų.

Gimė Lietuvoje, Panevėžyje. Amerikoje išgyveno 50 metų.

Nuliūdę liko: žmona Marija Paplauskaitė, dukterė Gražina Burbulytė, sūnus dr. Ramūnas, marta Ramunė; anūkas Kristina, Maria Hartranft su vyru Bruce, anūkas Danielius Burbulytė, proanūkas Juozukas ir Alicia Maria Hartranft.

Velionis priklausė Lietuvių Šaulių sąjungai bei kitoms lietuviškoms organizacijoms.

A. a. j. kpt. B. Krištopaitis pašarvotas penktadienį, spalio 1 d. nuo 3 iki 8 v.v. Petkus Marquette laidojimo namuose, 2533 W. 71 St.

Laidotuvės šeštadienį, spalio 2 d. Iš laidojimo namų 10 val. ryto Velionis bus atlydėtas į Švč. Mergelės Marijos Gimimo parapijos bažnyčią, kurioje 10:30 val. ryto bus aukojamos šv. Mišios už jo sielą. Po Mišių Velionis bus palaidotas Šv. Kazimiero lietuvių kapinėse.

Nuoširdžiai kviečiame gimines, draugus ir pažįstamus dalyvauti šiose laidotuvėse.

Nuliūdę liko: žmona, dukterė, sūnus, marta, anūakai, proanūakai.

Laidotuvių direkt. Donald M. Petkus. Tel. 800-994-7600.

Aidas Kubilius iš Australijos (pirmas iš dešinės) kartu su broliais Linu, Saulium bei seseria Rasa Mauragiene, palaidojus senelį Stasį Šilingą Ilguvoje. Aidas netikėtai mirė rugsėjo 4 d. Skuode.

STAR ALLIANCE

It makes a world of difference when you fly SAS to Lithuania.

No one makes round-trip travel to Lithuania easier and more convenient than SAS. From Chicago, we offer daily service to Vilnius with just one hassle-free connection through Stockholm. Our 4:30 p.m. departure gives you a relaxed morning arrival for business or pleasure. When you're ready to return, you'll enjoy same-day travel back to Chicago through our Copenhagen hub. And whether you fly Business Class or Economy Class, you can be sure our service will be world-class, and will allow you to arrive rested and refreshed — all for a reasonable fare. Find out what a world of difference SAS can make for your next trip. Just call your Travel Agent or SAS at 1-800-221-2350. For more information and special offers, visit our website at www.flysas.com.

Flight #	From	To	Departure Time	Arrival Time
SK 946	Chicago	Stockholm	4:30 pm	7:40 am +1
SK 744	Stockholm	Vilnius	9:20 am +1	10:50 am +1
SK 743	Vilnius	Copenhagen	12:45 pm	2:15 pm
SK 943	Copenhagen	Chicago	3:40 pm	5:40 pm

SAS
Scandinavian Airlines

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

Dr. Vinco Kudirkos tolerantiškasis, taiklus ir veiksmingas patriotizmas žadino tautą atbusti iš caro priespaudos. Prisiminkime ir pagerbime Lietuvos himno autorių specialiai ruošiamoje akademijoje spalio 3 d., sekmadienį, 3 val. Jaunimo centre. Akademine paskaitą skaitys docentė dr. Irena Slavinskaitė, o meninę dalį atliks aktorė, dailiojo žodžio menininkė Virginija Kochanskytė ir pianistas Rokas Zubovas, kuris skambins V. Kudirkos muzikos kūrinius. Visi nuoširdžiai kviečiami.

Prelatas Jonas A. Kučingis, gyvenantis Los Angeles, CA, Draugo fondo antrojo laipsnio garbės narys, jubiliejinio vajeaus proga Draugo fondui atsiuntė 1,000 dolerių; iš viso 3,600 dolerių. Už tokią didelę paramą „Draugui“ per Draugo fondą gerbiamam prelatui nuoširdžiai dekojame.

Daumanto - Dielininkaičio jaunųjų ateitininkų kuopa ir jos globėjos Rasa Kasniūnienė bei Dainė Quinn sveikina „Draugą“, švenčiantį 90-ies metų jubiliejų, dekoja už kuopos veiklos garsinimą laikraščio puslapiuose ir Draugo fondui aukoja 100 dol. Nuoširdus ačiū!

Šv. Kazimiero seserys kviečia dalyvauti šv. Mišiose, kurios vyks seselių koplyčioje šeštadienį, spalio 2 d., 9:30 val. r. meldžiant, kad Motina Marija Kaupaitė būtų paskelbta palaimintąja. Mišias aukos Michael Adams, Mary Star of the Sea parapijos klebonas. Seseles taip pat kviečia aplankyti jų motiniškąjį namą ir pasimelsti prie Motinos Marijos sarkofago kiekvieno mėnesio paskutinį sekmadienį nuo 1 val. iki 3 val. p.p.

Ar mes būsime „tilte skylė“, ar ji palaikantys stulpai? Visus lietuvius labai sujaudino, kai holokausto muziejus Vašingtone išleido muzikinį įrašą su Lietuvos himno parodija, nes tą laikome skaudžiu mūsų kilmės krašto įžeidimu, paniekinimu. Protestai, kad to įrašo platinimas būtų sustabdytas, krito į kurčias ausis. Bet ir mes patys būsime to himno išniekinimo dalininkai, jei ignoruosime jo autoriui dr. Vincui Kudirkai prisiminti jo 125-tųjų mirties metinių proga ruošiamas iškilmes šį sekmadienį, spalio 3 d., 3 val. p.p. Jaunimo centre. Ar mes jau taip „sustabarejome“, kad nebenorime pasiklausti aukšto lygio paskaitos, geros deklamacijos ir nuostabios pianino muzikos? Nebūkime kaip „skylė“ V. Kudirkos satyroje „Lietuvos tilto atsiminimai“. Būkime tvirti, azuoliniai to tilto poliai — atvykime į minėjimą!

Pianistas Rokas Zubovas rengia koncertą „Kai susitinka poezija ir muzika“. Koncertas įvyks spalio 1 d., penktadienį, 7:30 val. v. PLC Lietuvių dailės muziejuje. Skambės kompozitorių Bach, Shopin, List kūriniai.

Dr. Nellie ir Gerardas Juškėnai gyvenantys Cleveland Hts, OH, ilgalaikiai Draugo fondo garbės nariai, jubiliejinio vajeaus proga papildė savo įnašus iki 2,600 dolerių, pridėdami ir linkėjimus milijono pasiekimui. Labai dekojame. Būtų malonu jubiliejaus proga gauti ir daugiau tokių linkėjimų su 200 dolerių čekiais.

Solistė Nijolė Penikaitė, kuriai akompanuos Manigirdas Motekaitis, atliks nuotainingą programą Lietuvos Dukterų draugijos rudens pokylyje spalio 2 d. 6 val. v. Jaunimo centre. Vietas užsisakykite, skambindami į draugijos raštinę tel. 773-925-3211 šio kiadieniais nuo 10 val. iki 2 val. p.p. Labai prašytume į raštinę atnešti laimikių loterijoms.

„Pavasaris rudenį“ literatūrinėje vakaronėje Jaunimo centro Čiurlionio galerijoje penktadienį, spalio 15 d., 7 val. vak. čia gimės, o taip pat ir neseniai iš Lietuvos atvykęs jaunimas skaitys savo sukurta poeziją. Visuomenė, o ypač jaunimas, kviečiami atsilankyti ir savo dalyvavimu pasidaryti jaunimą ugdyti savo literatūrinius talentus.

Irena ir Eugenijus Vilkai, gyvenantys Valencia, CA, Draugo fondo nariai, jubiliejinio vajeaus proga papildė įnašus iki 1,000 dolerių ir tapo **DF garbės nariais**. Sveikiname naujus garbės narius ir dekojame už paramą.

Paremkime naujų vargonų įsigijimo sumanymą ir ateikime į Pal. J. Matulaičio misijos ruošiamus pietus spalio 10 d. 12 val. p.p. Pasaulio lietuvių centro didžiojoje salėje. Visas gautas pelnas skiriamas vargonams įsigyti. Pietų metu — linksma Algimanto Barnišio muzika, skanus Aldonos Šoliūnienės maistas, malonus draugai ir bičiuliai. Laikas bėga greičiau, negu mes norime, tad reikia užsakyti vietas. Skambinkite Vandai Gvildienei tel. 630-271-9136. Visus dalyvauti kviečia misijos renginių komitetas.

Jaunimo centro Moterų klubas visus kviečia atvykti į Jaunimo centro kavinę sekmadienį, spalio 3 d., ir pasivaišinti skaniais mieliniais blynais. Prie jų bus labai gardžios, šių metų derliaus obuolinės košės. Vaišės pradesime 8 val. ryto. Savo apsilankymu paremsite Jaunimo centrą. Laukiame!

Iškilmingame „Draugo“ pokylyje, v. nioje Martinique pokylių salėje, la administratorius Valentinas Krumpja Krumplienė.

BALFo Beverly Shores skyrius pradeda BALFo rudens vajų — dalinkimės su vargstančiais tėvynainiais, artimo meilės dvasia sutikime Kalėdas. Rugsėjo 30 d. 2 val. p.p. įvyks Beverly Shores lietuvių klubo susirinkimas. Turėtų atvykti daug žmonių, nes programa įdomi. Po susirinkimo, kas norės, galės įteikti BALFo auką BALFo skyriaus pirmininkui Jonui Kavaliūnui ar išdininkui Jurgiui Daugvilai.

Ateitininkiška jaunimą Amerikoje ir Lietuvoje remti vakariene šeštadienį, spalio 23 d., ruošiamą Ateitininkų namuose, Lemonte. Vakariene pradėsime 5:30 v.p.p. pabendrausime; karšta vakariene bus patiekta 6:30 v.v. Ateitininkų šalpos fondą nariai nuoširdžiai kviečia visuomenę atsilankyti. Apie dalyvavimą iš anksto prašoma pranešti Vidai Maleiškienei, tel. 630-257-8087.

Iš arti

ir iš toli

RĖMĖJŲ SĄSKRYDIS PUTNAME

Marijos Nekalto Prasidėjimo seserų rėmėjų sąskrydis Putname, Connecticut, seselių vienuolyne vyks sekmadienį, š.m. spalio 31 d. Sąskrydžio šv. Mišias 11 val. r. aukos ir pamokslą sakys svečias iš Lietuvos kun. Vidmantas Kareckas Panevėžio vyskupijos Vaškų miesto Šv. Juozapo bažnyčios klebonas. Po pietų bus Rėmėjų posėdis ir savo išpučiais pasidalins iš Lietuvos atvykusi ses. Veronika Beišytė, buvusi vienuolijos vyriausioji vadovė komunistų priespaudos laikais, dirbusi katalikų bažnyčios pogrindyje, buvusi Sibire, o pastaruoju laikuėjusi novicijų magistrų pareigas. Po to bus mirusiųjų prisiminimas: kapinių lankymas ir Mišparai už mirusius vienuolyno koplyčioje. Visi kviečiami.

Čikagoje lankantis Lietuvos Gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimų centro direktorei Daliai Kuodytei (ji dalyvavo birželio trėmimų pamėnime, ruošiamame ALTo Čikagos skyriaus Maria aukštesniosios mokyklos salėje). Iš kairės: Antanina Repšienė, Anelė Ramanauskienė, D. Kuodytė, Zuzana Juškevičienė, Juze Žebrauskienė.

Nuotr. Zigmo Degučio

ykusiame praėjusį sekmadienį puošimųjų bilietėlius traukė „Draugo“ ilis ir „Draugo“ raštinės vedėja Silvija. Nuotr. Bernard Kordell

Prezidento Antano Smetonos 125 m. gimimo ir 55 metų mirties sukakčių minėjimas vyks lapkričio 21 d. 12 val. Pasaulio lietuvių centre, Lietuvių fondo salėje. Renginių organizuoja minėjimo rengimo komitetas.

Ekskursijos

Ižytaus amerikiečių architekto **Frank Lloyd Wright** gyvenamąjį ir darbo namą apžiūrėti galite pirmadieniais-penktadieniais 11 val.r., 1 ir 3 val.p.p.; šeštadieniais ir sekmadieniais – 11 val.r.-3:30 val.p.p. Taip pat organizuojamos savarankiškos ekskursijos-pasivaikščiavimai (išdalinti žemėlapių ir garso juostelės) po F. L. Wright istorinę apylinkę kasdien nuo 10 val.r. iki 3:30 val. p.p.; tos patios ekskursijos pasakojant gidui vyksta šeštadieniais-sekmadieniais. Visų ekskursijų dalyviai renkasi Oak Parke (951 Chicago Ave.). Apžiūrėti dar vieną architekturo suprojektuotą namą – Frederick C. Robie House (5757 S. Woodlawn Ave.) galite pirmadieniais-penktadieniais 11 val.r., 1 ir 3 val.p.p.; šeštadieniais ir sekmadieniais – 11 val.r.- 3:30 val.p.p. Ekskursijų kaina – 8 dol.; pensininkams, vaikams ir jaunuoliams iki 18 metų – 6 dol. Informacija tel. 708-848-1976.

Parodos

Architekto Frank Lloyd Wright ir jo kolegų paroda veikia Michigan City (John G. Blank Center for the Arts, 312 East 8th Street, Michigan City, Indiana). Parodų centro darbo laikas – antradienį-sekmadienį nuo 10 val.r. iki 4 val.p.p., ketvirtadieniais – nuo 10 val. iki 8 val.v. Paroda veiks iki spalio 24 d. Informacija tel. 877-359-1999.

Skelbimai

• **Karaliaučiaus srities lietuviškų mokyklų paramai** per Mazosios Lietuvos Lietuvių draugiją Čikagoje aukoj: \$50 - Genova Kaufmanas; \$30 - Vytenis Radzevičius; Kostas Stankus; \$10 - Richard ir Regina Šlepetys. Rėmėjams dėkojame. „Karaliaučiaus Krašto lietuvių“, 1394 Middleburg Ct., Naperville, IL 60540-7011.

• **Namams pirkti paskolos** duodamos mažais mėnesiniais įmokėjimais ir prieinamais nuosimčiais. Kreipkitės į **Mutual Federal Savings, 2212 West Cermak Road, Tel. (773) 847-7747.**

• **Siuntiniai į Lietuvą oro paštu per 7 dienas išsiunčiami ketvirtadieniais.** Telefono kortele skambinti į Lietuvą tik 12 c/min. Baltia Express įstaigoje, tel. 800-772-7624, šiaurės Čikagoje, Elk Grove Village, tel. 800-262-3797.

CHORAS „KAMERTONAS“ DAINUOS IR ČIKAGOJE

Koncertuos įvairiuose miestuose

24 d. Baltimorėje rengiamu pasirodymu.

Atlieka įvairią muziką

Plačiai žinomas mišrus kamerinis choras iš Kauno „Kamertonas“, apkelejęs nemažą Europos valstybių ir ten koncertavęs kitataučiams, pagaliau atvyks į Dėdės Samo žemę ir čia koncertuos 7 miestuose.

Šis neeilinis dainos ansamblis savo gastrolių metu dainuos išimtinai tik lietuviams mūsų tautiečių labiau apgyventose šio krašto vietovėse. „Kamertonas“ savo gastroles pradės spalio 8 d., penktadienį, New Yorke koncertu Kultūros židinyje, Brooklyne.

Iš ten kauniečiai pasuks į Hartfordą, kur koncertuos spalio 10 d. Tada vyks koncertai Putname (spalio 13 d.), Klevelande (spalio 15 d.), Detroite (spalio 16 d.). Taigi svečiams teks nugaleti nemažą atstumą (keliaus autobusu) ir surengti daug pasirodymų, tol, kol jie pasieks pasaulio lietuvių sostinę vadinamą Čikagą.

Čikagoje

Čikagoje „Kamertoną“ pasitiks, be abejo, pati didžiausia žiūrovų minia ir, kaip spėjama, visos Jaunimo centro didžiosios salės vietos bus užimtos. Tą galima beveik garantuoti, nes šiame mieste gyvena ne vienas tūkstantis naujųjų atvykėlių, kurie „Kamertoną“ girdėjo ir pamilo dar būdami Lietuvoje.

Koncertą Čikagoje organizuoja radio laida „Margutis II“, kuri turi didelį klausytojų būrį ir moka pritraukti klausytojus. Pasirodymo Čikagoje data – sekmadienis, spalio 17 d., 3 val. p.p. Patartina bilietus į šį koncertą įsigyti iš anksto, jie jau parduavinėjami „Seklyčioje“, nes jų tikrai gali pritrūkti.

Beje, gastroles Amerikoje organizuoja JAV LB Kultūros tarybos pirmininkė Marija Remienė, kuri čia, Čikagoje, koncerto rengimą įsijungė ir kaip viena iš „Margutis II“ vadovybės narių. Kiek teko girdėti, choristai iš Kauno Čikagoje turi nemažą draugų bei pažįstamų, ir todėl čia norėtų pabuvoti kiek ilgiau. Dėl to teko atšaukti spalio 19 d. JAV sostinėje Vašingtone planuotą „Kamertoną“ koncertą.

Iš Čikagos svečiai pajudės į Philadelphia, kur spalio 23 d. įvyks jų atliekamas religinis koncertas (beje, religinį koncertą jie suruoš ir anksčiau – Detroite). „Kamertoną“ vizitas Amerikoje bus baigtas spalio

rienės „Viena šeima – viena tauta“ (žodžiai N. Kersnauskaitės).

Savo koncertinę gastrolių programą kauniečiai yra pavadinę prasmingu vardu – „Gintaro lašelį tau nešu ant delno“. Iš tiesų, kauniečiai į JAV lietuvių širdis atneš daug šilumos ir džiaugsmo. Atrodo, kad tai bus pats geriausias šių metų muzikinis ansamblis, kurį mes matėme ar girdėjome iš tėvynės.

Kaip žinome, daugiausia mus aplanko solistai, pramoginiai ansambliai, ar pavieniai atlikėjai, o taip pat ir tautinio meno grupės. Tokio pobūdžio programos atlikėjų kaip „Kamertoną“ choras jau seniai čia nėra buvę.

„Kamertonui“ vadovauja meno vadovas ir dirigentas Algirdas Viesulas, choro chormeisteris – Linards Klešnieks, koncertmeisterė – Marija Čepinskienė, choro pirminkas – Vytautas Norman-tas.

Šių eilučių autorius „Kamertoną“ choristus bei vadovus turėjo progą sutikti praėjusią vasarą Kaune. Ten galėjome klausytis šio choro, kuris tuomet ruošėsi Dainų šventei. „Kamertonas“ paliko puikų įspūdį, ir todėl norisi chorą rekomenduoti ir mūsų klausytojams Amerikoje. Esu tikras, kad „Kamertonas“ mus šios viešnagės metu tikrai neapvils.

Edvardas Šulaitis

„Kamertoną“ choras savo koncertinę kelionę Rygoje. Šis puikus ansamblis pasirodys ir Čikagoje, Jaunimo centre, spalio 17 d. 3 val.p.p. Koncertą rengia „Margutis II“. Bilietus galite įsigyti „Seklyčioje“.

ŠAKIEČIŲ KLUBO SUSIRINKIMAS

Pernai savo gyvavimo 60-metį atšventęs Šakietų klubas rugsėjo 21 d. buvo sušaukęs pusmetinį narių susirinkimą Šaulių namų salėje.

Čia pirmoji į šakiečius prabilo klubo pirmininkė Eva Balzerienė, kuri pasveikino gausiai atsilankiusius narius. Buvo prisiminta ilgiausia klubo valdyboje besidarbavusi Jantina Skamienė, kuri buvo ras-

ta nužudyta savo namuose Cicerio lietuvių telkinyje.

Jean Baniene, klubo sekretorė, perskaitė praėjusio narių susirinkimo protokolą. Pranešta, jog sergančiųjų klubo narių tarpe yra Stasė Maskoliūnienė.

Taip pat kalbėjo ir ilgametis klubo išdinkas Alex Navardauskas. Susirinkimo metu buvo priimti naujieji klubo na-

riai Dalia ir Bronius Blekiai.

Nemaža buvo kalbėta apie artėjančią klubo metinę pramogą – Derliaus šventę (arba „Octoberfest“), kuri šiemet ruošiamą spalio mėn. 3 d. 12 val. Šaulių namuose. Visi buvo raginami gausiai dalyvauti ir atsivesti savo draugus bei pažįstamus ir šiaip kitus tautiečius.

Kaip paprastai, po susirinkimo buvo vaišės ir pabendravimas, užtrukęs beveik porą valandų. Jo metu apie savo kelionę į Lietuvą pasakojo Mykolas Vansauskas, kuris kartu su savo žmona Laima Šilingaite dalyvavo garsiojo Lietuvos valstybininko Stasio Šilingo perlaidojimo iškilmėse Šakių rajone. Neseniai iš tėvynės sugrįžęs M. Vansauskas pabrėžė, kad buvo nustebintas ten gyvenančių tautiečių nuosirdumu. Beje, šiame susirinkime dalyvavo ir jauniausioji Stasio Šilingo dukra Galinda Šilingaitė – irgi Šakietų klubo narė bei Šaulių organizacijos veikėja.

E.Š.

Šakietų klubo susirinkime rugsėjo 21 d. Šaulių namuose. Kairėje – Galinda Šilingaitė ir Laimos Šilingaitės vyras Mykolas Vansauskas.

Nuotr. Ed. Šulaitis